Jaargang 113. Dingsdag, 19 September 1854. No. 75.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD
voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant wordt gratis verzonden: *Reglement en Tarief van Vrachtloonen voor het Beurtveer van* Garnwerd *op* Groningen, v. v., benevens *Verslag van de handelingen van den Gemeenteraad van Groningen.*

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* maken bekend, dat de **KLAPBRUG** over het Trekdiep bij **Foxham**, op **DONDERDAG** en **VRIJDAG den 21sten en 22sten dezer** voor den overrid zal zijn gesloten.

GRONINGEN, 18 September 1854.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

De **COMMISSIE** van **ONDERWIJS** in de provincie *Groningen* vergadert DINGSDAG den 10den October, des morgens om 8 uur, en, indien het noodig is, ook WOENSDAG den 11den, om 8 uur, tot het afnemen van **Rang-Examens**, in het CONCERTHUIS alhier. Die verlangen geëxamineerd te worden, gelieven hunne Geboorte-Acte, Bewijzen van goed zedelijk gedrag, en, voor zooverre zij reeds een' Rang bezitten, de Acte hiervan, vóór den 30sten September *franko* toe te zenden aan den SCHOOL-OPZIENER van hun Distrikt, met *schriftelijke* opgave, welk Examen zij wenschen te ondergaan.

GRONINGEN, 9 September 1854.

De Commissie van Onderwijs in de Provincie Groningen:
Namens dezelve,
P. HOFSTEDE DE GROOT, *Secretaris.*

NIEUWSTIJDINGEN.

NOORD-AMERIKA.

Hollandsche Kolonie SHEBOYGAN, 22 Augustus.

Hoe zeer het rundvee hier sedert een paar jaren in prijs is gestegen, blijkt ook daaruit, dat op de verkooping van de wedw. *Verdier*, gehouden den 12den dezer, een tuig werkossen, die in 1852 gekocht werden voor 51 dollars, verkocht zijn voor 110 doll. Melkkoeijen werden verkocht voor 30 a 35 doll. en alle ander vee naar evenredigheid. De bouwgereedschappen bragten ook zeer hooge prijzen op, waaruit men het aangename besluit kan opmaken, dat de landbouwerstand alhier in hooge mate welvaart geniet.

— Het gezelschap Groningers, van Uskwerd, Ulrum en andere plaatsen, dat onlangs aankwam en aan of bij de quarantaineplaats alhier drie personen, vermoedelijk aan de cholera, verloor, bevindt zich thans zeer gezond, zoodat zij reeds in geregelden arbeid zijn. Deze menschen hadden eene noodlottige reis. Met half April gingen zij ten getale van 270, meerendeels Groningers en Zeelanders, van Nederland op reis. Vier personen overleden reeds te Hellevoetsluis. Den 10den Mei staken zij eerst in zee. Tien personen verloren zij op den oceaan. Na 52 dagen reis kwamen zij te New-York aan. Eenigen bleven te Albany; ongeveer 80 Zeelanders bleven te Rochester, anderen te Buffalo, sommigen te Detroit, waar eenigen ziek werden, en eenigen te Chicago, waar zij er wederom vier verloren. Al de namen der overledenen kon men ons niet opgeven. Alleen deze: *Jan Jans van Heuvel*, *Jakob Jans van Heuvel* en *Derk IJbes Bolhuis*. De weduwe van *Heuvel*, die haren man en haar kind verloor, vindt alhier reeds goed haar brood.

— Volgens de *Hollander* van den 10den dezer, heerscht de cholera eenigermate in de Michigansche kolonie. Hij berigt het overlijden van vijf lijders aan die ziekte (vier in één huisgezin) te Friesland en Drenthe en één cholerageval in het dorp Zeeland. Men hoopte op herstel van dezen lijder.

CHINA.

Berigten uit Hongkong, van den 22sten Julij, deelen mede, dat de anarchie steeds wijder om zich heen greep; de Europesche vaartuigen werden verontrust door zeeroovers, die ook de inboorlingen te vuur en te zwaard verdelgden. De Fransche en Portugesche scheepsmagt en die der Vereenigde Staten zaten de zeeroovers na. Te Canton heerschte eene ware paniek en velen verlieten de stad, werwaarts de insurgenten in aantogt waren.

RUSLAND. — TURKIJE.

De expeditie naar de Krim en al wat daarmede in verband staat beheerscht steeds den politieken toestand. Naar het voorbeeld van *Condé*, die zijn' maarschalksstaf over de muren van Freiburg wierp, zegt de correspondent van de *Indép.*, wierp maarschalk *de St. Arnaud* den zijnen in Sebastopol, toen hij zeide, dat men op die vesting de drie banieren der verbondenen ging plaatsen. Dat is een moed, waarvan de Franschman houdt, die de overwinning voorziet, maar waarop de overwinning ook moet volgen. Men staat echter verwonderd, als men weet, dat het Sebastopol geldt, dat den naam heeft van onneembaar te zijn. Maar de strijdkrachten der verbondenen zijn buitengemeen, en men mag daarvan iets buitengewoons verwachten.

In 1739 schreef graaf *Algarotti* reeds, dat Rusland een groote ijsbeer was, die met zijne achterpooten op de ijszee rustte, zijn' staart er in dopende, met zijn' muil naar het zuiden gekeerd, Turkije en Perzië aangrijnsde, en zijne voorpooten aan de eene zijde naar het Oosten, aan de andere naar het Westen uitstrekte. De groote mannen, die het Noorden opleverde, hebben gezegd, dat men dien beer niet moest vertoornen. Later is het gebleken, dat dit zeker gevaarlijk was. Toch wordt het op nieuw beproefd. De Fransche, Engelsche en Turksche troepen gaan regt op den muil af. Hoe gevaarlijker die togt is, des te zekerder meent men bij gelukkig slagen het dier daar doodelijk te kunnen kwetsen!

De *Moniteur* bevat het officiëele berigt, dat de expeditie den vijfden dezer maand van Varna is onder zeil gegaan.

Het Slangeneiland, werwaarts de expeditie zich begeven heeft en dat als punt van vereeniging voor de geallieërde troepen moet dienen, is een rotsachtige bodem, gelegen op een kleinen afstand der kusten van Bessarabië en tegenover de uitwateringen van den Donau. Het eilandje is slechts een en een kwart mijl in omtrek en heeft een vuurbaak.

De vereenigde expeditie is op den 8sten September op de hoogte van Sebastopol gezien. De aanval wordt den 20sten dezer te gemoet gezien.

De *Soldatenfreund*, welke doorgaans goed onderrigt is van krijgszaken, meldt, dat Sebastopol zelf, zonder de bemanning der vloot, slechts een garnizoen heeft van 10,000 man. Het gros van het Russische leger in de Krim bevindt zich bij Baktschisarai ter sterkte van 24,000 man. Te Simferopol, Karasubazar en Feodosia staan ook 24,000 man. Het laatstgenoemde korps heeft in last, zich naar die punten der kust te begeven, welke het meest bedreigd worden.

De proclamatie van generaal *Krusenstern*, waarbij hij in geval van een aanval, de bewoners van Odessa beveelt de stad in brand te steken, heeft natuurlijk ook in Engeland veel verwondering gebaard. Mogten de geallieërden de stad willen bemagtigen en haar in de asch vinden, dan zal de *Russische Invalide* ongetwijfeld van de heldhaftige zelfopoffering der bewoners spreken, doch men moet niet vergeten dat voor zelfopoffering hier eigenlijk standregt, knoet en Siberië te lezen is. Niet het volk, maar de Czaar grijpt naar den brandfakkel. De *Times* schrijft een uitgebreid *leading article* over de barbaarsche dwaasheid van *Krusenstern*. „De geallieërden, — zegt het blad, — deden bij het vorige bombardement hun best, om de handelstad zelve te sparen. Den Czaar daarentegen ligt aan de welvaart van zijne onderdanen weinig gelegen, zoodat zij meer beducht moeten zijn voor de hand hunne meesters, dan voor de kanonnen des vijands. Dwaas is het plan van *Krusenstern*, daar het nooit tot dezelfde uitkomsten kan leiden als de brand van Moskou. De geallieërde vloten beheerschen de Zwarte zee en zijn niet verlegen om winterkwartieren." — „Wij spreken niet in ons belang," gaat de *Times* voort, „den geallieërden kan het niet anders dan aangenaam zijn, dat Rusland zelf zijne steden verbrandt en zijne vestingen in de lucht doet springen. Waarschijnlijk is de Czaar niet alleen voornemens zijn' laatsten man en zijn laatsten roebel op te offeren, maar ook zijne laatste stad te vernielen, voor hij zijn regt laat varen, om de bezittingen van een' naburigen staat in te slokken. Toevallig zal hij geene aanleiding hebben, de wereld door zijne wilde barbaarschheid in verwondering te brengen. De expeditie gaat niet naar Odessa, maar naar Sebastopol."

De proclamatie heeft een' vreeselijken indruk gemaakt op de bewoners van Odessa. De voorraad graan is reeds grootendeels naar Tiraspol gebragt, waarheen men wil terugtrekken, „indien de vijand, — zoo zegt de proclamatie, — onder de bescherming zijner verdragende kanonnen, den strijd op het hardnekkigste mogt voeren," en de schepen der geallieërden trekken onophoudelijk Odessa voorbij. Aan de versterking van Oczakow en Cherson wordt onafgebroken gearbeid en prins *Mentzikoff*, die de verdediging van Sebastopol leidt, hecht veel gewigt aan de versterking van deze beide vestingen. De prins bevond zich den 24sten te Perekop, nam de werken op en keerde toen, nadat hij een' majoor, wien hij iets tweemalen moest zeggen, een' klap in het gezigt gegeven had, naar Sebastopol terug.

Schamyl heeft op nieuw eene overwinning op de Russen bij Tiflis behaald en daarbij een zeer groot aantal gevangenen medegevoerd, waaronder vijftig Russische adellijke gezinnen.

De Russen hebben zich hierop naar Gumri teruggetrokken en het kamp van Kars met een voorraad van granen verlaten. Hunne achterhoede werd vervolgens den 17den Aug. door de geheele Turksche kavallerie aangetast en hun een verlies van 3000 man, hunne bagaadje, legertenten en onderscheiden stukken geschut toegebragt.

Eene Perzische karavane is bij Bajazed door de Russische kavallerie opgeligt.

— Een telegr. berigt uit Weenen meldt, dat de Oostenrijksche troepen den 12den September in Moldavië zouden binnenrukken.

Het is nu juist 66 jaren geleden, dat Oostenrijksche troepen in Wallachije zijn getrokken; — destijds om als hulptroepen van Rusland, onder het beheer van Keizerin *Katharina*, in den oorlog tegen Turkije werkzaam te zijn.

De Sultan heeft bij twee afzonderlijke frimans de vorsten *Sterbey* en *Ghika* als hospodars van Wallachij en Moldavië hersteld.

— Aan boord der Fransche schepen in de Oostzee blijft nog steeds de cholera heerschen. Het getal manschappen, op die bodems aan die ziekte bezweken, wordt op 1600 geschat.

Thans zegt men weder, dat alleen de zeilschepen uit de Oostzee naar Frankrijk zullen terugkeeren en dat de stoomvaartuigen daar waarschijnlijk nog zullen blijven zoo lang zij niet door het ijs tot vertrek genoopt zullen worden.

— Een telegr. berigt uit Petersburg van den 8sten Sept. meldt, dat een keizerlijk manifest is verschenen, waarbij, wegens den staat van oorlog, eene nieuwe groote ligting van rekruten wordt bevolen, van 10 man op de 1000 zielen, in de westelijke provinciën des rijks, en zulks ten einde het reserveleger van den 1sten November tot den 15den December voltallig te maken. Deze ligting zal een resultaat geven van 200,000 man.

Van eene geloofwaardige zijde uit Berlijn verzekert men, dat eerlang door het Berlijnsche kabinet eene nieuwe nota zoude uitgevaardigd worden, om op nieuw te verklaren, dat Pruissen zich aan de 4 hoofdpunten der Westersche mogendheden aansluit, maar men was het nog niet eens omtrent den vorm en de bewoordingen van deze nota. Overigens schijnt Pruissen bij zijn gevoelen te blijven, dat het die 4 hoofdpunten niet als onvermijdelijke voorwaarden (*sine quibus non*) voor de vredesonderhandelingen beschouwt.

(*Laatste berigten.*) Te Weenen zijn tijdingen ontvangen van het oorlogstooneel in Azië, loopende tot den 30sten Aug. De vrees voor een inval van *Schamyl* in Georgie was zoo groot, dat prins *Bebutoff* 15,000 man van Alexandropol tot ontzet van Tiflis afzond, maar *Zarif*-pacha trok hierop van Kars, sneed de Russische achterhoede af en versloeg die geheel; doch de Turken konden Gumri, waar de Russische hoofdmagt stond, niet bemagtigen.

Volgens berigten uit Bombay, van den 31sten Julij, waren de Russen in onderhandeling over den aankoop eener forteres bij Herat. Zij hitsten de Perzen op en onderrigtten het Persische leger te Mero. De Engelschen, thans meer gerustgesteld, hadden het aanbod van den Koning van Nizam, om hun zijne cavallerie af te staan, van de hand gewezen.

De *Morning Chronicle* meldt uit Konstantinopel van den 4den, dat de diplomatieke betrekkingen tusschen Turkije en Perzie waren afgebroken.

— De Porte heeft magtiging verleend tot den uitvoer van granen uit de Levant, doch alleen naar Konstantinopel.

ITALIE.

Te Messina heeft de cholera vreeselijk gewoed. Den 28sten Augustus, den tweeden dag na hare uitbarsting, kwamen meer dan 100 sterfgevallen voor, en in de volgende dagen klom dit getal tot 300, 400 en 500. Den 29sten Aug. steeg het zelfs tot 1000 en daalde vervolgens weder tot 500 à 600 dagelijks. Reeds dadelijk bij de verschijning der ziekte vlugtte een groot gedeelte der inwoners uit de stad, zoodat er niet meer dan 25,000 overbleven. Priesters, geneesheeren en apothekers moesten, om de woede des volks te ontgaan, de vlugt nemen.

Het is niet wel mogelijk om naar waarheid eene beschrijving te geven van de ellende, welke van dit een en ander het gevolg is geweest. Men kan zich daarvan eenigzins een denkbeeld vormen, als men nagaat, dat vele onschuldige personen zijn vermoord, op grond, dat zij hadden medegewerkt om de volksmenigte te vergiftigen; — dat tallooze lijken onbegraven werden gelaten en van tijd tot tijd des nachts verbrand. De bewoners van den omtrek hadden Messina als 't ware geheel afgesloten, en de personen, die de stad wilden verlaten, met geweld teruggedreven. Dat hongersnood het noodwendige gevolg is geweest van het afbreken der gemeenschap en dat de hevigheid der ziekte daardoor niet weinig is toegenomen, zal wel geene vermelding behoeven.

SPANJE.

De berigten uit Spanje zijn steeds even ernstig. De regering heeft al hare geestkracht noodig om de orde te handhaven.

Men meldt, dat een adjudant van den gouverneur van Biskaije te Madrid is aangekomen, ten einde troepen aan te vragen, daar die provincie door eene nieuwe omwenteling bedreigd wordt. Een gedeelte der Spaansche uitgewekenen te Bayonne, voor het meerendeel invloedrijke mannen, willen er den burgertwist op nieuw ontsteken.

Te Aranjuez hebben mede grove ongeregeldheden plaats gehad; men hoorde daar herhaaldelijk den kreet: *Leve de Republiek!*

Te Barcelona heerscht eene industriële crisis, welke den staat van zaken nog verergert. Vele Franschen hebben die stad verlaten, omdat zij er geen middel van bestaan meer kon vinden. De aldaar heerschende epidemie is mede oorzaak, dat velen de stad verlaten.

Men wil weten, dat de aanhangers van den graaf *de Montemolin* zich in Catalonie, Navarra en in andere provinciën ijverig in de weer stellen, om het land te beroeren en personen voor hunne zaak te winnen.

Men verneemt dat in de provinciën de belastingen, die door de junta's afgeschaft werden, zonder tegenstand hersteld zijn.

De *Gaceta* behelst een koninklijk besluit, waarbij een prijs van 20,000 realen wordt uitgeschreven voor het beste handboek voor de physica, dezelfde prijs voor dergelijke handboeken voor de werktuigkunde en de chemie, alle drie toegepast op den landbouw en de industrie. Het besluit houdt voorts in, dat de Cortès het finantiële gedeelte van dezen maatregel zullen hebben goed te keuren.

Eene dépêche meldt, dat *Maria Christina*, haar echtgenoot, de hertog *de Rianzarès*, en generaal *Garrigo*, den 9den te Lissabon waren aangekomen. Rijtuigen van het hof hebben de genoemde personen naar de Spaansche ambassade gebragt, waar eene eerewacht was geplaatst.

— De handels-kiezersvereeniging te Madrid heeft haar programma openbaar gemaakt, en vraagt daarin, behalve aanzienlijke bezuinigingen, kosteloos openbaar onderwijs, onschendbaarheid van personen en woningen, enz.

In brieven uit Andaluzië wordt met bijzonder veel lof gewaagd van de edele zelfopoffering en van den meer dan gewonen bijstand van den hertog *van Montpensier*, bij het heerschen der cholera aldaar.

DUITSCHLAND.

— De directeur van politie te Berlijn, *Hinckeldey*, heeft den bakkers bekend gemaakt, dat groote goedkoope bakkerijen zullen worden opgerigt, indien het brood niet goedkooper werd. In Engelsche steden worden door genootschappen met goeden uitslag zulke bakkerijen daargesteld.

— De (ook in Nederland bekende) zoogenoemde gezondheidsapostel *Ernst Mahner*, die op den avond van den 5den Sept. te Saarbruk eene voorlezing zoude houden tot opwekking van moedbetoon tegen de cholera, doch waarbij slechts 3 personen tegenwoordig waren, is den volgenden dag door de politie gearresteerd, als beschuldigd in Saarlouis aan een' reiziger eene som van omstreeks 200 th. aan goud te hebben ontvreemd.

— Het officiële blad van het Oostenrijksche leger bevat onderscheidene bevorderingen en uitdeelingen van orden aan officieren ter zake van verbeteringen in de amunitie en de wapenen. Zoo heeft de eerste luitenant der artillerie *v. Cenk* de Leopolds-orde ontvangen, wegens belangrijke verbeteringen bij het gebruik van het schietkatoen. Zoo als wij reeds vroeger gemeld hebben, is het resultaat der commissie, welke zich met onderzoekingen dienaangaande bezig gehouden heeft, geweest, dat het schietkatoen niet geschikt is voor de geweren, maar daarentegen zeer geschikt voor het geschut, omdat de voortstuwende kracht veel grooter is en bij het afschieten geen rook veroorzaakt wordt; ook voor schepen en in vestingen, oordeelt de commissie, dat het schietkatoen vele voordeelen bezit. De Keizer heeft reeds de invoering van deze uitvinding bij het leger bevolen.

— Aan den bekenden humorist *Saphir* is door den Keizer van Oostenrijk een jaargeld toegelegd. Dit is het eerste voorbeeld van dien aard in Oostenrijk, wat schrijvers en letterkundigen betreft.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 14 September.

In de vorige week hebben er 2050 cholera gevallen in de hoofdstad plaats gehad. Er bestaat echter gegronde hoop, dat het toppunt der ramp voorbij is.

Eenige honderden bedden en bedlakens, behoord hebbende tot het linieschip *St. Vincent*, op 't welk de cholera geheerscht heeft, zijn eergisteren op het Ratten-eiland verbrand. Ten aanzien van andere schepen zal dezelfde maatregel genomen worden.

In eene partikuliere correspondentie leest men aangaande het vreeselijk woeden der cholera in sommige wijken van Londen het volgende:

„Men heeft de verschrikkelijke rampen, die eenige wijken van Londen getroffen hebben, willen verklaren door eene aanhaling van *Macaulay* uit zijne *Geschiedenis van Engeland*, dl. I, hoofdst. III, als hij dat gedeelte van Regentstreet, hetwelk thans de drukste en vermakelijkste plaats der stad is, beschrijft, als zijnde in 1685 eene eenzame streek, alwaar nu en dan een korhoen te schieten viel. Daarop volgen deze regelen:

„„Ten westen bevond zich een weiland, beroemd uithoofde van eene bron, die lang daarna den naam gaf aan Conduitstreet. Ten oosten was een veld, dat geen Londenaar van dien tijd zonder huivering voorbij ging. Daar, ver van de woonplaatsen der menschen, groef men voor twintig jaren, (1665) toen de pest te Londen heerschte, een kuil, waarin de lijkkarren des nachts hunne lading bij getallen uitwierpen. Het volk geloofde, dat de aarde tot op eene groote diepte besmet was, en niet opgedolven kon worden zonder onvermijdelijk gevaar voor menschenleven. Geen grondslag voor gebouwen werd daar gelegd, tot dat twee geslachten voorbij gegaan waren, zonder eenig teeken van pest, en eerst toen de akelige plek door gebouwen omringd was."

„Eenigen tijd geleden is de grond omstreeks bovengenoemde plek inderdaad opgedolven, namelijk in Marlborougstreet; en (hoe vreemd het ook schijnen moge, na twee eeuwen) bevond men dat de grond uit zulk eene verpestende aarde bestond, dat de open groeve zoo snel mogelijk weder digt gemaakt werd."

— De heer *William Story*, een pachter in de nabijheid van Wath op Abdy-Farm, vertoonde op de markt te Rotherham eene tarwehalm, waaruit 114 graankorrels werden gewreven. Hij had gewed 110 bruikbare korrels te leveren, en men bevond, dat van de 114 slechts 3 onbruikbaar waren, zoodat hij de weddingschap won. De graansoort, die dezen rijken oogst opleverde, is *Haigh's Wath Prolific* genoemd, en werd van Rostock ingevoerd door de heeren *Haigh*, van Wath upon Darne. De heer *Story* heeft eene aanmerkelijke uitgestrektheid land met deze graansoort bezaaid.

FRANKRIJK.

PARIJS, 14 September.

De *Moniteur* bevat het besluit, waarbij de beschikbare militairen der ligting 1853 in dienst worden geroepen, ten einde de vermindering aan te vullen bij het leger, veroorzaakt door het ontslag der manschappen van de ligting 1847.

Aan de *Indépendance Belge* wordt uit Parijs geschreven, dat er in Frankrijk reeds groote aanstalten voor den veldtogt van het volgende jaar gemaakt worden. Men sprak van de vervaardiging van vuurpijlen van ongelooflijk verre dragt die drieduizend francs het stuk zouden kosten; en er werd, tellig verzekerd, dat bij eene voorname geschutgieterij stukken belegeringsgeschut besteld zijn, die voor eenen aanval op Kroonstad dienen en den vijand op eenen afstand van twee en eene halve mijl treffen zoulen. Het een en ander moest tegen de aanstaande maand Maart gereed zijn.

— Aan den minister van financiën is op de dienst van 1854 een krediet geopend van 492,155 fr. 49 c., ter verdere bestrijding der uitgaven voortvloeijende uit de uitvoering der wet van den 3den Feb. 1851, betreffende model-inrigtingen van openbare wasch- en badplaatsen, tot kosteloos gebruik of tegen betaling van een' zeer matig gestelden prijs.

— Tot den 10den Sept. bedroeg het aantal aan de cholera overledenen in Frankrijk 73,500. In alle deelen des rijks is de ziekte aan het afnemen.

BELGIE.

BRUSSEL, 16 September.

[illegible] verneemt, heeft de Koning aan den heer *Delfosse*, [illegible] van Laeken ontboden, den voorslag gedaan, [illegible] kabinet te vormen. De heer *Delfosse* heeft zich met die taak niet kunnen belasten.

— [illegible] rust in de hoofdstad is hersteld, heeft de [illegible] het besluit ingetrokken, dat bij den 7den in [illegible] der algemeene orde had moeten nemen.

— Een reiziger gisteren van Rijssel gekomen, deelt eenige bijzonderheden mede, van eene poging tot misdaad gepleegd op den Fransch-Belgischen spoorweg. Eergisteren ochtend ontdekte men op den spoorweg nabij Tourcoing onder het zand bedolven, eene groote ijzeren kist, bevattende voorwerpen van vernielenden aard, die, ontploffende, een aantal menschen het leven konden doen verliezen. Zij moesten door den trein zelven ontploffen, en wel door het in aanraking komen met een donderpoeder, dat met de helsche machine in verbinding was. Een gedeelte van den trein zou ongetwijfeld vernield zijn geworden.

De *Emancipation*, die dit berigt behelst, onthoudt zich van de commentariën te herhalen waarvan de ontdekking het onderwerp is. Intusschen is het stellig dat slechts eene ingeving de belsche daders van het feit er toe heeft kunnen aansporen.

(Latere berigten melden, dat deze koffer door een der eerste ondernemers van middelen van vervoer is geëxpedieerd en bij de Fransche douane is aangegeven als bevattende chemische producten. De verzender, die met den naam van *Lecomte* geteekend heeft, is op de vlugt. Zijne geheele familie is, naar men zegt, te Rijssel in hechtenis genomen. Volgens de in omloop zijnde geruchten, moet deze helsche machine bestemd zijn geweest, om den trein, waarop keizer *Napoleon* zich naar België zoude begeven hebben, in de lucht te doen springen.)

— Ziehier de middenprijs der granen en aardappelen, Woensdag te Brussel verkocht: Tarwe fr. 14 81, verhoogd 80 centimes; rogge fr. 9,93, gedaald 35 centimes. — Aardappelen (de 100 kil.), fr. 10,16, gedaald 3 centimes.

— In Ostende woedt de cholera met hevigheid. Alle vreemdelingen, die zich daar bevonden, hebben de vlugt voor de vreeselijke epidemie genomen. Van het garnizoen, sterk 600 man, zijn reeds 208 door de ziekte aangetast en 68 overleden. Onder de burgerij heerscht zij in niet mindere mate.

NEDERLAND.

's GRAVENHAGE, 16 September.

Bij besluit van den 10den September, heeft Zijne Majesteit goedgevonden, tot voorzitter van de Eerste Kamer der Staten Generaal gedurende de zitting van 1854—1855, te benoemen den heer mr. *J. A. Philipse*, lid dier Kamer.

— Bij Koninklijk besluit van den 12den September, is aan jhr. mr. *A. van der Goes*, op zijn verzoek, een eervol ontslag verleend uit zijne betrekking van referendaris der 1ste klasse bij den Raad van State, en zijn bevorderd tot referendaris van de 1ste klasse bij den Raad van State, de heeren jhr. mr. *W. Quarles van Ufford* en mr. *P. F. van Hoogstraten*, thans commiesen van Staat; en benoemd, tot commiesen van Staat, de heeren jhr. mr. *C. van Breugel* en jhr. mr. *R. W. J. van Pabst van Bingerden*.

— Bij besluit van den 14den dezer heeft Zijne Majesteit jhr. *C. M. Storm van 's Gravesande*, als voormalig eerste luitenant der genie bij de militaire akademie, benoemd tot ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw.

— Overzigt van de opbrengst der middelen (hoofdsom en opcenten) over de acht eerste maanden van 1854, als: Directe belastingen *f* 11,997,665.06; in- en uitgaande regten en scheepvaartregten *f* 3,081,877.82; accijnsen *f* 12,982,168.69; waarborg en belasting der gouden en zilveren werken *f* 155,483.36; indirecte belastingen *f* 7,405,633.84; opbrengst der posterijen *f* 995.727.67; opbrengst der staats-loterij *f* 275,835. Totaal-generaal *f* 36,894 391.44, tegen *f* 36,779,442.03 over hetzelfde tijdvak van 1853. De raming over 1854 beliep *f* 36,396,684.91.

— Men verneemt dat Z. M. de Koning, tijdens HDs. verblijf op het Loo, in het laatst der vorige maand, bij de dorpen Apeldoorn en Beekbergen eenige heidevelden heeft in oogenschouw genomen, ten einde te onderzoeken, of dezelve geschikt zouden zijn voor de oefeningen van een legerkamp, gelijk die thans te Zeyst plaats vinden, en met het oogmerk om die alsdan het volgende jaar aldaar te doen houden.

De door Z. M. geïnspecteerde gronden, hoe geschikt ook op zich zelve, zijn echter onvoldoende bevonden, ten gevolge van vergravingen of bepotingen, zoodat HD. besloten heeft een terrein nabij het Loo, achter het Park, tot dat einde te doen inrigten, aan welks bearbeiding dan ook met kracht wordt voortgegaan. Z. M. was veelal bij het werk tegenwoordig.

— Dingsdag werd voor den hoogen raad, kamer van strafzaken, de zaak behandeld door den procureur-generaal van den hoogen raad tegen *J. D.* graaf *van Rechteren*. Adv.-gen. *Deketh* concludeerde tot schuldigverklaring van den bekl. aan het wanbedrijf van het te laat aangeven van zijn' zoon voor de nationale militie, en veroordeeling in eene geldboete van niet meer dan *f* 100 en niet minder dan *f* 25. De raad heeft den beklaagde daaraan schuldig verklaard en veroordeeld in eene geldboete van *f* 50, en in geval van volstrekt onvermogen, tot eene gevangenisstraf voor den tijd van eene maand enz. Deze zaak verdient daarom vermelding, omdat het de eerste maal was dat, ingevolge de voorschriften der bestaande wet nopens de regterlijke organisatie, een lid van den raad van state dadelijk voor den hoogen raad teregt stond.

— Men wil dat de kolonel *Coehoorn*, van het wapen der artillerie, benoemd zal worden tot gouverneur der militaire akademie te Breda, ter vervanging van den generaal-majoor *van Rappard*, die in de plaats van den luit.-gen. *Steenberghe* tot inspecteur van het wapen der artillerie zou worden benoemd. Tevens zou ook onder de officieren van minderen rang eene belangrijke mutatie plaats hebben.

AMSTERDAM, 16 September.

Juist op den 23sten verjaardag van *het Metalen Kruis*, den 12den dezer, hield de Amsterdamsche afdeeling hare vergadering. Bij die gelegenheid heeft het bestuur de inschrijvingslijsten voor het monument van 1856 in ontvangst genomen, en alhoewel er vele lijsten nog niet ingeleverd waren, beliep het cijfer dier bijdragen, waarvoor te Amsterdam geteekend werd, reeds over de *f* 4000.

— Op de oude Turfmarkt, nabij het Rokin, is een glazen gebouw opgerigt, in den geest van het kristallen paleis van Londen. Behalve dat dit tot eene gemakkelijke rustplaats is ingerigt, vindt men er eene doorloopende tentoonstelling van schoone planten en bloemen.

— Het prov. geregtshof van Noord-Holland heeft, bij arrest van gisteren, in raadkamer gewezen, en regtdoende op de aanklagte van jhr. *M. Salvador*, de heeren jhr. *L. J. Quarles van Ufford* en *H. J. Gerlings* buiten vervolging gesteld.

— De sedert een paar dagen met gunstiger vangst dan de vorige, uit de Noordzee te Vlaardingen binnengekomen haringschepen, bragten tevens goede berigten omtrent de haringvisscherij mede.

— Den 12den dezer vierde de chir-majoor *F. Schmidt* te 's Bosch het feest zijner 50jarige werkelijke dienst.

— Laatstleden Zaturdag lagen te Londen 13 Nederlandsche Oost-Indievaarders naar de havens van Australië in lading.

— Dr. *Moleschott*, in Heidelberg, houdt zich tegenwoordig bezig met het schrijven van eene volks-physiologie, voor welk werk hij, — volgens de *Schwäb. Mercur*, — van den uitgever *Brockhaus*, een honorarium van 10,000 fl. ontvangt. De grootte van deze som levert niet alleen een bewijs op van het groot belang, dat men in Duitschland in de natuurwetenschap stelt, maar ook van de deelneming voor het werk van dien schrijver.

— Uit Riga zijn brieven van den 8sten. Men begon er de nadering van den winter reeds te gevoelen; het weder werd koud en nat. De oogst was goed, en door Hollandsche en Duitsche handelhuizen zijn groote bestellingen gedaan, tegen het voorjaar te leveren. Hennep en vlas was daardoor op goeden prijs.

Van den 17den. Met hoevele moeijelijkheden de kapiteins van koopvaardijschepen in Australie te strijden hebben, kan blijken uit het berigt, dat in Febr. j.l., van het schip *Dorothea*, kapt. *v. d. Kolf*, al de matrozen, benevens de zeilenmaker en bootsman weggeloopen zijn, zoodat de kapitein genoodzaakt was twee matrozen aan te nemen om het schip naar Batavia te brengen, ieder tegen 45 £, welke reis juist in eene maand volbragt was. In plaats van met 18 man, waarmede het schip uit het vaderland vertrokken was, moest die reis met 10 man gedaan worden. Van het schip *Cornelis*, kapt. *Visser*, waren nog meer personen weggeloopen, zoodat de kapt. haast niet wist hoe hij de reis zoude vervolgen.

ROTTERDAM, 16 September.

De waakzaamheid van de politie heeft een der schoonste gedeelten der stad Rotterdam van eene waarschijnlijk groote ramp gered. In een pakhuis van het pand Dalem in de Twee Leeuwensteeg, was hennep, in bonden gepakt, geborgen, waarschijnlijk nat uit het zeeschip gelost. Gisteren nacht bemerkten de stille wakers, dat die hennep aan het broeijen was gegaan. De directie werd gewaarschuwd en na groote moeite en inspanning gelukte het, met behulp van eenige bereidvaardige ingezetenen, de hennep uit het pakhuis en op straat te brengen, welke zoo heet was geworden, dat men ze met water moest begieten om ze te doen bekoelen, ten einde ze te kunnen verwerken.

SCHIEDAM, 16 September.

De rust blijft hier ongestoord. Van tijd tot tijd hoort men nog van arrestatiën. De schutterij doet nog dagelijks dienst. Men houdt het hier daarvoor, dat de bedoelde arrestatiën tot uitkomsten leiden zullen ter juistere schatting van de jongste betreurenswaardige gebeurtenissen alhier.

Van den 17den. Het stedelijk bestuur heeft afgekondigd, dat het verbod, om zich met meer dan drie personen op de openbare straat te vereenigen, van heden af is opgeheven, naardien rust en orde in de gemeente genoegzaam zijn hersteld.

KAMP BIJ ZEIJST, 15 September.

Heden morgen te 10 uur rukte de gezamentlijke divisie uit het kamp, tot het doen van manoeuvres. Z. M. voerde zelf het kommando, gevolgd door de Pruissische hoofdofficieren, benevens twee officieren van de Belgische armee.

Bij de eerste manoeuvre overviel den troepen eene zware regenbui, waardoor elk doornat terugkeerde.

H. M. de Koningin-weduwe en Prinses *Sophia* zijn te 12½ uur des namiddags met gevolg in drie rijtuigen aangekomen en hebben bij Z. M. tot omstreeks 2 uur vertoefd.

De Erfgroothertog van Saxen-Weimar Eisenach met deszelfs gouverneur en een Pruissisch generaal zijn ook heden in de legerplaats aangekomen. Z. M. wandelde met den Erfgroothertog (een jongeling van 10 à 12 jaren) aan de hand en liet hem verscheidene inrigtingen zien.

Na een verblijf van twee maanden, zijn heden morgen de mineurs en sappeurs uit het kamp vertrokken. Zij hebben alles wat tot hunne werkzaamheden behoort verrigt, waaronder onderen anderen behoort: eene mijn met 100 Ned. ℔ en eene dito met 75 Ned. ℔ buskruid geladen, benevens zes steenfougassen, ieder geladen met 25 Ned. ℔ buskruid en 2½ kubiek el steen, alle welke in tegenwoordigheid van Z. M. zijn ontstoken.

Door Z. M. zijn in de orde van de Eikenkroon benoemd, tot kommandeur met de ster, de gen.-majoor *Menningh*, kommandant der 1ste brigade. 2de reg. inf., tot kommandeurs, de majoors *Tegelberg*, *Salomon* en *Tukkerman*; tot ridders: de kapits. *Wiegmans* en *Petter*. 5de reg. inf, tot kommandeur met de ster, de kol. *de Bock*; tot kommandeur, de maj. *Verschoor*; tot ridders, de kapits. *Rink*, *Kneppers* en de 1ste luit.-adj. *Kirch*. 8ste reg. inf., tot kommandeur met de ster, de kol. *Fischer*; tot kommandeur, de maj. *Ledel*; tot ridder, de kapit. *Klaassen*.

Wijders zijn nog benoemd de kapiteins van den generalen staf *van Brienen van Ramerus* en *Le Clerq*, 1ste en 2de brigade, kapt. *Swemer* der gren. en jagers en de 1ste lt. adj. *Loder* van het 8ste regt., tot ridders.

De Pruissische generaal *von Wedel* is benoemd tot grootkruis der orde van den Ned. Leeuw.

Van elk der twaalf alhier aanwezige bataljons is een der verdienstelijkste sergeanten bestemd om als ordonnance bij Z. M. te fungeren. Die onder-officieren hebben elk een fraai gouden horlogie van HD. ontvangen.

Onder deze onderofficieren is een Groninger, met name D. KANS, staande bij het 8ste regement infanterie, en verder de wachtmeester P. DE JONG van de te Groningen in garnizoen liggende jagers.

Van den 16den. Het vertrek van Z. M. uit het kamp is weder vervroegd. Nadat gisteren reeds een groot deel der koninklijke bagage is vervoerd, heeft Z. M. zelf reeds heden morgen het kamp verlaten.

De opperbevelhebber van de in het kamp bij Zeyst gelegerde divisie, de generaal-majoor *van Poolsum Booy*, is, naar men vrij zeker meldt, voornemens zijn pensioen te vragen; sommigen beweren zelfs, dat hij het reeds heeft verzocht, en dat het kommando over het kamp intusschen aan den generaal *Menningh* zou zijn overgedragen. (*Utr. C.*)

Z. M. heeft den generaal-majoor *van Poolsum Booy*, kommandant der vereenigde divisie, tot H.D. adjudant in buitengewone dienst benoemd en Z.H.E.G. den last opgedragen, om bij dagorder bekend te maken, dat H.D. over de gezamentlijke divisiën hoogst voldaan en tevreden is.

Maandag aanstaande zal in het vuur gemanoeuvreerd worden; dit is bij dagorder bekend gemaakt.

— Onder de vele berigten uit het Kamp moge het volgende eene plaats vinden. Het is een' uittreksel uit een brief van den 11den dezer, aan eenen heer geschreven:

„Ik ben gepasseerden Zondag met mijne vrouw en mijn' zoon naar het kamp geweest. Toen ik daar kwam, ging ik naar de wacht en vroeg aan den officier of wij met ons drieën mogten passeren, en dat werd toegestaan. Wij wandelden al voort, tot dat wij voor 's Konings tent kwamen; toen wij die stonden te bezien, passeerde ons een generaal en hij groette mij en ging toen naar Zijne Majesteit, en die vroeg wat aan hem, en aanstonds kwam de Koning op ons aan en sprak tot mij deze woorden:

Wie zijt gij? — ik antwoordde: ik ben *K* ...., tolgaarder aan de doornhaag buiten A....... t. — Toen vroeg Zijne Majesteit: daar die mooije bloemen aan de deur staan? — Ja wel, Sire! — En bij welk korps hebt ge gestaan? — Bij de artillerie en ben gedecoreerd bij Waterloo. — Treed voor, ridder! Ziet, heeren generaals en officieren, hier toon ik u een oud en grijs soldaat van Waterloo! — en toen kwam er een oploop van volk en soldaten, en de Koning trad een weinig voorwaarts met mij en sprak tot de soldaten deze woorden: Ziet hier, soldaten! hier hebt ge een ouden grijzen soldaat van Waterloo; roept ter zijner eere driewerf *hoerah!* — Dit geschiedde, waarop mijne vrouw en zoon begonnen te weenen. — Z. M. zeide: Weent niet, het is ter uwer eer, — en Z. M. stopte mij een muntbiljet van *f* 10 in de hand, en ons groetende, verwijderde hij zich. Nu kunt gij u wel voorstellen hoe het met mij was; zij zouden mij wel uit het kamp hebben willen dragen," enz.

LEEUWARDEN, 14 September.

In de heden gehoudene vergadering van den gemeenteraad is op nieuw ter sprake gekomen de reeds zoo vele jaren hangende zaak der stichting van een nieuw beursgebouw. Het geldt thans een voorstel van burgemeester en wethouderen om zoodanig gebouw te plaatsen op de Oosterkade. Met 9 tegen 8 stemmen werd intusschen het voorstel verworpen, zoodat men zich allerwaarschijnlijkst op nieuw nog geruimen tijd met het tegenwoordige geheel ongeschikte lokaal zal moeten tevreden stellen.

— Kapitein *van der Zee* is met een paar zeelieden van Harlingen naar Engeland vertrokken, om het kofschip *de jonge Albert* terug te halen.

— Bij beschikking van den 9den dezer, is aan den heer *W. C. de Wit*, burgerlijk ingenieur te Amsterdam, tot wederopzegging, vergunning verleend voor eene schroefstoombootdienst van Harlingen over de Zuiderzee naar Zwolle, heen en terug, tot vervoer van reizigers en goederen, met uitsluiting van vee.

ASSEN, 16 September.

Naar men verneemt, is door het bestuur der gemeente *Borger* autorisatie aan Ged. Staten gevraagd, om met de besturen van *Gieten*, *Gasselte*, *Odoorn* en *Emmen* in onderhandeling te treden over den aanleg van een kunstweg tusschen die gemeenten.

— In den nacht van den 13den op den 14den dezer zijn te *Emmelenkamp*, in Hannover, 2 uur van Koevorden, 30 huizen door een fellen brand in de asch gelegd. De brand zou bij den kastelein *Bussemaker* zijn ontstaan.

MEPPEL, 13 September.

— De hier reeds eenigen tijd heerschende ongesteldheid onder de kinderen, bestaande in kinkhoest, kroep en griep, neemt dagelijks toe; er zijn scholen, waar meer dan 50 kinderen wegens deze ziekte gemist worden; onder anderen heeft eene geachte familie al hare kinderen binnen weinige dagen aan eene dezer ziekten verloren.

— Dingsdag avond werd alhier een chippers-gezel, te huis behoorende te *Amersfoort*, door de cholera aangetast. Naar het ziekenhuis overgebragt en aldaar verpleegd, is hij binnen weinige uren overleden.

GRONINGEN, 18 September.

Bij Koninklijk besluit van den 5den Sept. j.l., no. 100 is aan CORNELIS VAN DEN BARCH of VAN DEN BERG, gewezen geregtsdienaar te *Groningen*, ten laste van den Staat een pensioen verleend ten bedrage van *f* 162 's jaars.

— Wij vernemen, dat de commissie, door de Provinciale societeit benoemd om te beproeven door algemeene medewerking eene geregelde stoombootdienst tot stand te brengen tusschen deze provincie en Londen, in iedere gemeente van dit gewest eenige personen heeft uitgenoodigd om, ter bereiking van dat doel, tot deelneming uit te noodigen in eene op te rigten stoombootmaatschappij, en dat zij, om die deelneming in eene onderneming van geheel plaatselijk belang, zoo algemeen mogelijk te maken, de aandeelen op niet hooger dan 100 gulden heeft gesteld, met vrijlating aan een ieder, om zooveel aandeelen te nemen als hij zal goedvinden. Het bedrag van het kapitaal der maatschappij is nog niet vastgesteld; de commissie houdt het er echter voor, dat, om de vaart op eene voordeelige en soliede wijze te drijven, een kapitaal van *f* 150,000 zal worden vereischt. De plaats, van waar die stoomboot zal afvaren, hetzij Groningen, hetzij Delfzijl, is nog niet bepaald; de commissie is evenwel van oordeel, dat met de oprigting dezer dienst op den voorgrond moet blijven de bevordering van het belang der provincie in het algemeen en niet van de eene of andere plaats in het bijzonder. Hoe zeer hierdoor de welvaart der geheele provincie zal worden bevorderd, zal wel geen betoog behoeven. Wij hopen dan ook, dat de pogingen, die thans worden in het werk gesteld, met den gewenschten uitslag mogen worden bekroond. Reeds te lang toch is Groningen van eene stoombootdienst op Londen verstoken geweest.

— Gisteren middag arriveerde alhier eene rader-stoomboot, welke wij vermeenen, dat wel de kleinste zal zijn die tot heden in de vaart is. Dezelve is gemaakt te Coblentz en bestemd voor de vaart in Oost-Friesland (te Carolinerzyl); de breedte op de raderkasten is 13 voet en haar diepgang 18 a 19 duim. Zij heeft eene machine van lage drukking van 14 paardenkracht en wordt bevaren door eene equipage van drie man, zijnde stuurman, machinist, die te gelijktijdig stoker is, en een matroos. Zij heeft in den achtersteven eene kajuit of roef, even als in eene elegante trekschuit, waarin 16 personen kunnen geplaatst worden, en in den voorsteven een verblijf voor 16 a 17 passagiers. Goederen kan zij weinig laden. Dit allerliefst vaartuig heeft volgens opgaaf van den eigenaar *f* 5000 gekost. Het bootje kwam hier van Zwolle, binnen door Friesland en vertrok van hier heden namiddag om 2 uur, om via Delfzijl zijne bestemming te bereiken. Men wenscht zeer, dat zoodanige bootjes ook in deze provincie weldra in gebruik mogten komen.

— Aanstaanden Zaturdag omstreeks twaalf uur zal, indien de waterhoogte dit toelaat, op de Buitenwerf van den heer E. A. MEURSING, buiten de Kranepoort, te water worden gelaten het kopervast driemast schoonerschip, *Schuringa* genoemd, groot pl. m. 150 last, kapit. H. O. ENGELSMAN, van Veendam.

— Heden avond is alhier binnengekomen een loodsrinkelaar, gebouwd op de werf van den scheepsbouwmeester K. K. DE VRIES, buiten het Kleinepoortje.

— Heden morgen zijn van hier vertrokken de miliciens der ligting van 1851 en 1852, welke gedurende den tijd van eene maand in den wapenhandel geoefend zijn. Het korps hoornblazers vergezelde hen tot buiten de grenspalen dezer stad.

— Vrijdag morgen is de geheele schuur en een gedeelte der behuizing van H. MEIJER, wonende aan de gracht buiten de Boteringepoort, onder groot geraas ingestort, terwijl de vrouw des huizes met de kinderen zich in de binnenkamer bevond. Eenige oogenblikken te voren had een der kinderen zich nog in de schuur bevonden, zoodat men het een groot geluk mag noemen, dat allen met den schrik zijn vrijgekomen.

— Heden morgen ongeveer negen uur bevonden zich onderscheidene knaapjes aan den waterkant bij de Spilsluizen. Ofschoon nog herhaaldelijk door eenige personen gewaarschuwd, had het zoontje van A. ULOT, wonende op de Laan, het ongeluk voorover in het hooge water te storten; het werd echter gelukkig, nadat het reeds begon te zinken, door eenige personen gered.

— Uit *Uskwerd*, zeker eene van de plaatsen in onze provincie, waar de meeste rijkdom onder de landlieden is, wordt ons geschreven, dat men het daar algemeen er voor houdt, gelijk wij ook reeds in onze vorige courant opmerkten, dat het vermelde aangaande de toenemende weelde der landlieden zeer overdreven is, alsmede de som, welke die Friesche boer uit zijn koolzaad had gemaakt.

— Uit eene naauwkeurige opneming is gebleken, dat in de gemeente *Uithuizermeeden* in dit jaar te velde heeft gestaan 392 bunders koolzaad, welke 10,333 mudden hebben opgebragt, en wanneer men de gemiddelde waarde op *f* 12 het mudde rekent, dat niet te hoog is gesteld, dan heeft het koolzaad in die gemeente eene opbrengst van *f* 123,996.

Als een voorbeeld van bijzonder winstgevende landhuring wordt wijders medegedeeld, dat 5 grazen (p. m. 2½ bunder) land van de pastorij der Hervormde gemeente te *Wittewierum* in 1853 is verhuurd, gedurende een tijdvak van zes jaren, voor *f* 92 's jaars, onder beding, dat de huurder het in het eerste jaar moest braken en de reeds gegravene kleiaarde en eene door hem uit te delven hoeveelheid aarde over en door het land behoorde te werken, zooals zulks ook is geschied. De huurder heeft het land hierop in den herfst van het vorige jaar met koolzaad bezaaid, en bij den oogst van dit jaar daarvan eene hoeveelheid van 103 mudden bekomen, wat naar *f* 12 per mud, de aanzienlijke som van ruim *f* 1200 uitmaakt.

— In de vergadering der maatschappij van land- en tuinbouw *de Marne*, gehouden den 13den September, hebben de heeren UILKENS en WERKMAN de rij hunner voorlezingen over de planten- en scheikunde geopend, terwijl wij met genoegen kunnen berigten, dat de heer J. DOUWES, pred. te *Leens*, het voornemen heeft, eerlang eene reeks populaire voorlezingen te beginnen over de sterrekunde.

Een groot gedeelte der leden woonde deze vergadering bij, onder welke men ook opmerkte den heer commissaris des Konings in deze provincie.

Uit het verslag van den secretaris bleek, dat het kabinet onder meer andere zeer belangrijke voorwerpen, in den laatsten tijd verrijkt was met eene schoone verzameling Oost-Indische voortbrengselen op liquor, zijnde een geschenk van den heer minister van staat ROCHUSSEN.

Verder heeft de heer T. F. UILKENS het plan gevormd ook gedurende de wintermaanden iederen zondagavond volks-voorlezingen te houden over de natuurlijke geschiedenis, niet alleen om daardoor voor de geringere klasse wetenschappelijk nuttig te zijn, maar vooral ook om andere verderfelijke en schadelijke uitspanningen te voorkomen of tegen te gaan; waarom ook deze vergaderingen door allen, zonder onderscheid van rang of stand, kosteloos zullen kunnen worden bijgewoond. Wij hopen, dat het edel doel van den werkzamen en ijverigen UILKENS moge worden bereikt!

— In de gemeenten *Wildervank* en *Veendam* o. a. is de waterstand zóó laag, dat volstrekt geen geladen turfschip, zonder de helft te ligten, het hoofddiep kan passeren. Ook uit *Pekela* en elders gewerden ons klagten dienaangaande.

— Van de 3 schapen, die te *Uskwerd* voor ruim 7 jaren in den schutstal werden gebragt, is nog één in leven. Het ongelukkige dier heeft in al dien tijd slechts hooi en water tot voeding gehad en is sedert dien tijd niet geschoren. Wanneer men nu nagaat, dat de stalhouder voor de oppassing van hetzelve daags drie stuivers kan vorderen, dan beloopen de onkosten op hetzelve ruim *f* 383. De regter zal misschien uitwijzen wie deze som zal betalen, indien ze n.l. betaald wordt!

— Bij den landbouwer J. J. VELEMA te *Bourtange* staat onder anderen een moesstronk, waaraan bladeren van 8 palm 8 duim lengte en 4 pl. 9 duim breedte (Ned. maat.)

— Gepasseerde Vrijdag was voor de Israëlitische gemeente te *Hoogezand* een ware feestdag. Reeds vroeg in den morgen verzamelde zij zich voor het laatst in de oude synagoge om daarvan, onder leiding van haren voorganger A. LEVIE, een godsdienstig afscheid te nemen. Te 10 uur ontsloot zich daarop, ter feestelijke inwijding, de deur van het nieuwe bedehuis. De bij deze gelegenheid gebruikelijke ceremoniële verrig-

[...]leten niets te wenschen overig, zij werden alle door [...]er L. M. VAN RHIJN, voorzanger der Isr. gemeente [...]ngen, met eene stiptheid en orde volbragt, die hem [...] strekken. Doch niet alleen de schoone en met de [...] juistheid uitgevoerde zangstukken, bestaande in lof- en psalmen, door den talentvollen heer VAN RHIJN, [...] door zijne beide zonen en den heer MIJER, [...] de talrijke schare in eene godsdienstige en opgetogene [...]ing, maar de kernachtige rede van den heer JAKOBS, [...]kundige te Sappemeer, handelende over den godsdienstigen, zedelijken en wetenschappelijken vooruitgang der Israëlieten, en den invloed, dien de emancipatie daarop geoefend [heeft], boeide alle toehoorders, waaronder de elite van Hoogezand zich bevond. Daarna betrad de heer A. LEVIJ, Israël. [hoof]donderwijzer enz., den kansel en hield de eigenlijke inwijdingsrede, en wij zeggen waarlijk niet te veel, wanneer [wij] zoowel stijl als voordragt meesterlijk en wegslepend noemen. Zijn thema was: Wat God voor den Israëliet is, leert de natuur, doch wat de Israëliet voor God moet zijn, moet de synagoge leeren. Een onverdeelde bijval viel ook hem ten deel.

— Bij de schaarschheid van wild, kan men als eene bijzonderheid vermelden, dat de vlugge jager MELIS JANS M[...], wonende te Faan, op den 16den dezer, twee hazen, ruim twintig patrijzen en een paar houtsnippen heeft geschoten. Niet ten onregte wordt deze persoon in den wandel de „kapitein der jagers" geheeten.

— De trekschuit van Gasselternijeveen op Groningen begon voor ruim één jaar den eersten togt. Tweemaal in iedere week werd vervolgens die togt eenigen tijd herhaald. Doch het duurde niet lang, of men vertraagde in zijnen ijver en deed slechts ééne reis in de week. Thans echter verlaat genoemde schuit hare ligplaats voor het logement de Nieuwe Aanleg te Gasselternijeveen geen enkele keer meer.

AANBESTEDINGEN.

De leverantie van de 80 bak lange harde turf, ten dienste van de garnizoens-infirmerie, is gegund aan den turfschipper B. van Dijken alhier. — Op deze aanbesteding waren drie inschrijvers tegenwoordig, zijnde H. H. Kranenborg voor f 7,45 en J. Scharringa voor f 6,85, alsmede bovengenoemde, wien de leverantie is gegund, hoewel hij de hoogste inschrijver was.

HARDDRAVERIJEN.

21 Sept. Te Oudega. Prijs: een zilveren aanstekerskomfoor.
25 —— Te Poppingawier. Prijs: eene fraaije zilveren tabaksdoos.
30 —— Te Veenklooster. Prijs: eene fraaije pendule.

Kerk- en Schoolnieuws.

Bij Z. M. besluit van den 7den Sept. is aan den heer G. H. Woltkamp, pred. bij de Herv. gemeente te Berkenwoude (Zuid-Holland), op zijn verzoek het emeritaat verleend, salvo honore.

— Beroepen: Bij de Chr. Afgesch. gemeente te Dalfsen, ds. Kaptein, pred. te Nijkerk. — Te Boxum, ds. de Vos, pred. te Tiel.

— Te Oosterbeek is beroepen ds. P. A. van Toorenenbergen, pred. te Waarder c. a.

EELDE, 14 Sept. Uit het vroeger opgegevene achttal sollicitanten naar den vacanten post van schoolmeester, koster, voorzanger en organist alhier, is op heden door het gemeentebestuur, kerkvoogden en kerkeraad als zoodanig benoemd H. Kampinga, te Ezinge.

(*Ingezonden.*)

Zangvereeniging Westerkwartier.

Op Woensdag den 23sten Augustus l.l. werd het vierde zangfeest in 't Westerkwartier te Zuidhorn gehouden. Een groot aantal zangers en een aanzienlijk publiek strekten wederom tot bewijs van het belang, 't welk men in dit feest stelt, waarvan de nuttige strekking boven verreweg de meeste volksvermakelijkheden door weldenkenden ten volle wordt erkend. Van veel gewigt is het dus, deze vereeniging te ondersteunen en te bestendigen, te verheffen en te veredelen, ten einde het daarmee beoogde doel zooveel mogelijk en des te beter te bereiken. Daartoe zijn dan ook bereids pogingen in het werk gesteld. Eene lijst van inteekening is door tusschenkomst van verschillende achtenswaardige en belangstellende personen aan de ingezetenen van 't Westerkwartier aangeboden, om lid of donateur van de zangvereeniging te worden. De uitslag daarvan is nog niet met zekerheid op te geven, daar de ten dezen ingestelde commissie, bestaande uit de h.h. dr. W. HECKER, mr. J. W. J. J. DU PEYROU VAN BREUGEL, J. K. DE WAARD en P. DIJKSTERHUIS, besloten heeft, de bedoelde lijst van inteekening tegen den 1sten Oct. aanst. terug te verzoeken onder het adres van P. DIJKSTERHUIS, onderwijzer te Grijpskerk (wegens afwezigheid van den heer VAN BREUGEL). Verder is bepaald, om in 't begin van October eene vergadering der inteekenaars te beleggen, op na der te bepalen plaats en tijd, ten einde over te gaan tot het benoemen van het bestuur en de regeling van zaken biertoe betrekkelijk. Het voorname doel, dat men zich met een en ander voorstelt, is de bevordering der zelfstandigheid en onafhankelijkheid der zangvereeniging, opdat de zangfeesten, niet gebonden aan plaatsen en personen, zoo als tot nu toe het geval heeft moeten zijn, kunnen worden gehouden, daar, waar men die het doelmatigst denkt te kunnen houden. In de eerste plaats is daartoe noodig eene eigene tent, groot genoeg om de zangers en het publiek te bevatten, zoodanig ingerigt, dat ze gemakkelijk opgeslagen en van de eene naar de andere plaats vervoerd kan worden; welke tent dan tevens ook gevoegelijk in huur ten behoeve van soortgelijke feestelijke gelegenheden elders zou kunnen afgestaan worden. Daar men echter van meening is, dat de inteekening, boven vermeld, alleen niet voldoende is om daarin te voorzien, is door den heer mr. VAN BREUGEL voornoemd, kantonregter te Zuidhorn, een plan ontworpen, om door het nemen van aandeelen de kosten tot het vervaardigen dezer tent te vinden bij onderteekening van het onderstaande: » De ondergeteekenden verbinden zich bij dezen, om tot het doen vervaardigen eener groote tent, dienstig voor feestelijke gelegenheden, ieder voor gelijke aandeelen bij te dragen, onder de navolgende voorwaarden:

1) De storting zal niet geschieden voor en aleer men minstens 50 onderteekenaren heeft.
2) De geldelijke administratie der tent en der daarin te houden feesten zal bij eene directie uit de aandeelhouders berusten, totdat de inleg der aandeelhouders met de daarop verschenen rente geheel zal zijn afgelost, met dien verstande echter, dat voor rentebetaling en aflossing uit de entréegelden 25 pCt. moet, doch meer kan worden bijgedragen.
3) De tent zal zoo spoedig mogelijk, immers en in allen gevalle voor Pinksteren van het jaar 1855, in gereedheid moeten zijn.
4) Jaarlijks zal er, na afbetaling der rente, 50 pCt. van het resterende der zuivere opbrengst worden besteed tot aankoop van eigen zitplaatsen en versieringen der tent.
5) Na aflossing van kapitaal en rente blijft de tent het eigendom der aandeelhouders, zonder dat zij echter verdere voordeelen genieten, dan twee toegangkaartjes voor ieder navolgend feest, geheel naar de aandeelen.
6) Het bijeen te brengen kapitaal zal f 1000 niet te boven gaan, terwijl iedere actie f 20 groot zal zijn.

Het is om den wille der daarbij betrokkene zaak allezins te wenschen, dat dit plan in en buiten het Westerkwartier zooveel deelneming moge vinden, dat het uitgevoerd kan worden, en wij meenden deze regelen te moeten schrijven om, zooveel in ons was, hetzelve meer algemeen bekend te maken en daardoor aan te bevelen.

— De reden van het niet wegruimen der steenen buiten de Heerepoort moet gelegen zijn in de onzekerheid of ze van wege het rijk of de stad moesten of liever mogten weggevoerd worden. Daarom kon de gascommissie ze niet laten vervoeren. — Thans moet die onzekerheid echter opgeheven zijn, daar de steenen des aanstoots van wege 't rijk zullen worden weggevoerd. N.

Letternieuws.

Bij den boekhandelaar A. L. SCHOLTENS te Groningen is dezer dagen een werkje van ds. MEIJBOOM in het licht verschenen, dat, om de belangrijkheid van het onderwerp, de aandacht van ieder in hooge mate verdient.

Het heeft tot titel: *Wenken en Lessen voor Vaders en Moeders* en handelt over den eersten pligt, die op ieder ouder rust: de opvoeding van hun kroost. Veel en veelzijdig is het werk der opvoeding door ervarene en der zaak kundige mannen behandeld, lijvige boekdeelen zijn er over uitgegeven, doch meestal vindt men in die werken de theorie der opvoeding op den voor- en het practische gedeelte meer op den achtergrond geplaatst; — het genoemde werkje echter schetst juist daardoor, dat het geheel practisch is en elken vader en elke moeder de baan aanwijst, die zij met de opvoeding hunner kleinen moeten bewandelen. In twee hoofdafdeelingen heeft de schrijver zijn werkje verdeeld: I. *Wat is opvoeden?* en II. *Welken gang behoort het opvoedingwerk te nemen?* terwijl de eerste over vijf en de tweede over zes stellingen nader wordt ontwikkeld en toegelicht. Van harte wenschen wij, dat dit boekske den toegang moge vinden tot ieder huisgezin, en bevelen het mede den jeugdigen onderwijzers aan, daar er ook voor hen menige nuttige wenk, menige nadenking en lessen in te vinden zijn. Wij vertrouwen, dat de geringe prijs niemand zal terughouden, het zich aan te schaffen; terwijl wij den schrijver danken voor zijne wel volbragte taak en hem toewenschen, dat deze zijn arbeid de schoonste vruchten moge opleveren. X.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen te Amsterdam den 13 Sept., kapit. *Zeijlstra* de Komeet, v. Newcastle; den 14den *Smit* Freerk Jan en *de Jonge* Antje Sleeswijk, beide v. Londen; *Koops* Catharina, v. Colberg; den 15den *Schenk* Aidina Anna Susanna, v. Suriname; *van der Veer* Wilh. Frederika, v. Fiume; den 16den *Banting* Margina, v. Eckernforde; *Borgman* Cornelius Dasse Victor, v. Frederikstad. — Te Texel den 14 Sept., *de Boer* Vriendschap, v. Padang; *Visser* Zephir, v. Odessa; *Tuinteler* Christina Christina, *Colle* de Jonge Pieter en *Kaspersma* Jonge Antje, alle 3 v. Londen; *Veldhuis* Vr. Martha en *Smit* Garonne, beide v. Liverpool; *Wielema* Drie Vrienden, v. Archangel; den 15den *Scherpbier* Texel, v. Globoucka; *Goosens* Piet Hein, v. Livorno; *Wijgers* Amicitia, v. Alicante; *Gust* IJzerstaven, v. Cardiff; *Hazewinkel* Dolphijn, *Meijer* Margar. en *Olthoff* Catharina, alle 3 v. Newcastle; *Prak* Rensina, v. Bordeaux. — Te Helvoet den 13 Sept., *van Vliet* Courier en den 14den *Gruppelaar* Hillechina, beide v. Archangel; *Dooijes* Ceres, v. Newport; *Scherpbier* Remke, *Oostra* Annechina en den 15den *Eijsinga* Cath. Charlotta, alle 3 v. Cardiff. — Te Vlissingen den 12 Sept., *Hofkamp* Hortense, v. Liverpool. — Te Batavia vóór den 25 Julij, *Smit* Prins Hendrik, v. Launceston; *Carst* Wilhelm. Lucia, v. Sydney. — Te Konstantinopel den 31 Aug., *Hazewinkel* Sjouke Alida, v. Kertch n. Falmouth. — Te Triest den 9 Sept., *Hoveling* Triest, v. Liverpool. — Te St. Ubes den 28 Aug., *de Groot* Harmonie, v. Gibraltar; den 29sten *de Jonge* Fennegina Arentina, v. Genua. — Te Lissabon den 5 Sept., *Hazewinkel* Juffer Grietje, v. Newcastle. — Op de Loire den 12 Sept., *Bos* Eendragt, v. Amst. — Te Londen den 12 Sept., *Lodewijks* Alberdina, v. Archangel. — Bij Plymouth den 11 Sept., *Schaap* Bernhard en Elisa, v. Liverpool n. Amst. — Te Liverpool den 11 Sept., *Bontekoe* Jacobina, v. Amst.; *Zeijlinga* Agatha, v. Queenstown. — Te Dublin den 11 Sept., *Brugsma* Nina Burhoven, v. Amst. — Te Gloucester den 11 Sept., *van der Wijck* Annechiena, v. Gron. — Te Belfast den 11 Sept., *Mulder* Hendrik en Ubbo, v. Amst.; *Voorzee* Geertr. Hendrika, v. Galatz. — Te North Shields den 11 Sept., *de Jonge* Frouwina Elisab., v. Harlingen; den 13den *Cremer* Mentor, v. Dordrecht. — Te Grimsby den 8 Sept., *de Jong* Mina, v. Amst. — Te Hull den 10 Sept., *van Ingen* Maria Cath., v. Memel. — Te Sunderland den 12 Sept., *Landeweer* Zeevaart, v. Archangel. — Te Stockton den 6 Sept., *Olthof* Jantina, v. Kampen. — Te Hamburg den 13 Sept., *Prins* Jonge Barend, v. Termunterzijl; den 14den *Gnodde* Jonge Walrave, v. Mentona; *Veldkamp* Anna Margar., v. Deventer; *Lever* Cath. Elisab., v. Kirkaldy. — Te Altona den 15 Sept., *Rasker* Margaretha, v. Olst. — Te Dantzig den 10 Sept., *Duin* Jantina Frouwina, v. Amst.; *Huizing* Geertr., v. Harlingen; *Pijbus* Juffer Garrelta, v. Schiedam; den 11den *Sap* Broederliefde, v. Gothenburg. — Te Pillau terug uit zee den 9 Sept., *Meihuizen* Jantje Nanninga, n. Rotterdam, met slagzijde; den 12den *Boiten* Fossina Siers, v. Brake. — Te Memel den 12 Sept., *de Jonge* Weldaad, v. Amst. — Te Arendal den 4 Sept., *van Dalen* Eendragt en *Visser* Janetje, beide v. Frederikstadt. — In de Groote Belt den 12 Sept., *Timmer* Koophandel en Zeevaart, v. Stettin n. Aarhuus. — In het Eider kanaal den 13 Sept., *Drent* Morgenster, v. Hamburg n. Koningsb.; den 14den *de Boer* Fenna, v. Antwerpen n. Lubeck; *Bos* Elisabeth, v. Bremen n. Koppenh.; *Boswijk* Jantina, v. Hamburg n. Koningsb. — Te Tonningen den 11 Sept., *Waterborg* Fokkina, v. Colberg n. Amst.; den 12den *Drewes* Afiena Hillechina en *Smit* Alegonda Rensina, beide van Hamburg n. Memel.

Binnengekomen te Texel den 16 Sept., kapit. *Schuring* Hillechina en *Dekker* Epimachus, beide v. Lissabon; *Schaap* Bernhard en Elisa, v. Liverpool. — In het Vlie den 15 Sept., *Karst* Martha Alida, v. Archangel. — Te Helvoet den 16 Sept., *van Rijn* de Jonge Jacobus, v. Bergen. — Te Brielle den 16 Sept., *v. Gelderen* Alida, v. Archangel. — Te Vlissingen den 15 Sept., *de Vries* Johanna, v. Bergen. — Te Livorno den 6 Sept., *Dijkhuis* Maria, v. Genua. — Te Liverpool den 14 Sept., *Nijhof* Jantina Jetskelina, n. Havre. — Te Sunderland den 13 Sept., *Koning* Zeldenrust, v. Newcastle.

Vertrokken van Amsterdam den 13 Sept., kapit. *Brandt* Gerhardina, n. Gothenburg; *Plukje* Teteia, n. Hamburg; *Meijer* Wilhelmina, n. Leer; den 14den *Spijkman* Juliana Louisa, n. Memel; *Egberts* Gesina, n. Leer; *Postma* Dankbaarheid, n. Liverpool; *Lieffijn* Goede Verwachting, n. Frederikstad; den 15den *Lever* Alberdina en *van der Leest* Johanna Berendina, beide n. Leer; *Hazewinkel Muntendam* Anna Maria en *Scheve* Adrianus en Willem, beide n. Suriname; *van Sluis* Tjakiena, n. Rendsburg. — Uit het Vlie den 12 Sept., *Blok* 4 Gezusters, n. Memel; *Kars* Roelfina, n. Koningsb.; *de Groot* Maria Reifina en *Oldenburger* Sara Maria, beide n. Dantzig; *Oostra* Magrietha Hillechiena, n. Norkjöbing; *Huges* Johan Gerard en *van der Veer* Noordstar, beide n. Frederikstad; *Visser* Fredrik Hendrik en *de Jonge* Goede Verwachting, beide n. Osterrisoer; *Pluktje* Hermanna Hendrika en den 13den *Rasker* Harmina Gezina, beide n. Newc.; *van Peer* Aukjen, n. Stettin; *Ebeling* Egberdina Annechina, op avontuur; den 14den *Munneke* Margreta Hendrika, n. Newc.; *van der Veen* Vr. Anske, n. Engeland; *Klein* Anje, n. Dantzig; *de Groot* Arendina, naar Christiansand. — Van Helvoet den 14 Sept., *Verness* Merwestroom, n. Bergen. — Van Havanna den 14 Aug., *Ruiten* Aeolus, naar Amst.; *Boer* Jonge Jacob, n. Cowes. — Van Triest den 7 Sept., *Mulder* Klasina Elisabeth, n. Stettin. — Van Lissabon den 5 Sept., *de Boer* Elisab. Joh., n. Rio de Janeiro. — Van Gravesend den 12 Sept., *Blouw* Gesina, n. Koningsb. — Van Kirkaldy den 12 Sept., *Kuipers* Alida Schuringa, n. Newcastle. — Van Dundee den 12 Sept., *Bakker* Harmonie, n. Boness. — Van Hamburg den 15 Sept., *de Boer* Wemelina, n. Koningsb. — Van Bremerhaven den 11 Sept., *Bakker* Vr. Jantje en *Biezs* Sophia, beide n. Sappemeer; den 13den *van der Star* Maria, n. Amst.; den 14den *Meijer* Joh. Cath., n. Hamburg. — Van Cuxhaven den 13 Sept., *Douwes* Klasina Maria, n. Koningsb. — Van Kiel den 11 Sept., *Esbra* Elisabeth, n. Flensburg. — Van Koppenhage den 11 Sept., *Banting* Tjakina, n. Dantzig. — Van Travemunde den 12 Sept., *Duit* Frouwina, n. de Oostzee; den 13den *Zwiesting* Petrus Horeus, n. Amst. — Van Warnemunde den 12 Sept., *Lösschen* Gebroeders Löschen, naar Koningsb. — Van Swinemunde den 12 Sept., *Kranenborg* Johanna, n. Lynn. — Van Pillau den 12 Sept., *Bakker* Vr. Geertje, naar Engeland. — Van Memel den 11 Sept., *Karsijns* Landman, naar Portugal; *Balk* Jacomina, n. Elseneur. — Van Tonningen den 12 Sept., *Kuipers* Vr. Maria, n. Amst.; *de Jonge* Catharina en den 13den *Bekkering* Annechina, beide n. Holland; *de Beer* Jonge Hendrik, n. Groningen; *Olthof* Abeldina, n. Londen.

Vertrokken uit het Vlie den 15 Sept., *Brandt* Gerhardina, naar Gothenburg; *de Boer* Willem, n. Osterrisoer; *Pluktje* Teisia, naar Hamburg. — Van Livorno den 7 Sept., *de Boer* Zwaantina Hendrika, n. Queenstown. — Van Livorno den 13 Sept., *Schuur* Johanna Ettina, n. Rotterdam.

Zeilklaar te Londen den 13 Sept., kapit. *Oldenburger* Johanna, n. Amst. — Te Liverpool den 11 Sept., *Schuur* Johanna Ettina, n. Rotterdam.

In lading te Boston den 30 Aug., kapit. *Schaap* Maria Johanna, n. Rotterdam. — Te Londen den 12 Sept., *van der Wal* Geerdina, *Doewes* Harmonie en *Kolk* Henriëtte, alle 3 n. Ams. — Te North Shields den 12 Sept., *Kieft* Jantina Jikkina, n. Triest.

ZOUTKAMP, 17 Sept. Binnengekomen den 13 Sept., kapit. *van Sluis* Annegina, v. Londen; den 16den *Swiers* Jonge Timen en *Jenkins* Jane, beide v. Newcastle.

Zeilklaar den 14 Sept., kapit. *Vegter* Beertha Schuringa, naar Newcastle.

OOSTMAHORN, 17 Sept. Ter reede gearriveerd den 15 Sept., kapit. *de Jonge* Jantina en *Bartels* Gesina, beide v. Frederikstad, als bijleggers.

Vertrokken den 13 Sept., kapit. *Mudder* Magrietha, v. Amsterdam n. Emden; *Slankenborg* Twee Gebroeders, n. Hamburg, *Hazelhoff* de Vrede, n. Koppenhage, *Pekelder* Berendina en den 14den *Schuur* Jacoba Gezina, beide n. Sleeswijk, *Groenwold* Vrouw Magrietha, n. Hamburg, alle 5 v. Kampen; den 15den *Bolmeijer* Uit Vriendschap, v. Amsterdam n. Leer.

Zeilklaar kapit. *Beukema* de Marne.

HARLINGEN, 16 September. Binnengekomen den 10 Sept., kapit. *Zwaal* Gijsbert Jan en den 11den *Mooi* Winschoterzijl, beide van Frederikstad; *de Grooth* Geertruida, van Osterrisöer; *Visser* Maria en den 14den *Pomper* Margaretha, beide van Frederikstad; den 15den *van der Veer* Twee Gebroeders, van Amsterdam.

Vertrokken den 14 Sept., kapit. *de Boer* Willem, naar Noorwegen.

TERMUNTERZIJL, 15 Sept. Binnengekomen den 15 Sept., kapit. *Pronk* Roelina Oostra, van Noorwegen; den 16den *de Vries* de Vr. Anna, v. Norderney.

Vertrokken den 11 Sept., kapit. *Legger* Geerdina en den 12den *de Groot* Lucas Wildervank, beide naar Noorwegen; den 13den *Burmann* Gezina, naar Leer; den 14den *Huges* Jacomina, naar Noorwegen; den 15den *Mudder* Onrust, naar Emden.

DELFZIJL, 15 Sept. Binnengekomen den 15 Sept., kapit. *Sterenberg* de Vriendschap, van Frederikstad; den 16den *Slik* de Jonge Willem, van Landschapspolder; *Menholtz* Imelina, van Cuxhaven; *Forma* de Vr. Antje, van Leer; *Frik* de Vr. Heilina, v. Emden, *Rozeboom* de Eendragt, v. Horumerzijl en *Geltes* de Twee Gezusters, van Bremen, alle 3 naar Amsterdam.

Vertrokken den 15 Sept., kapit. *Kip* Carolina, op avontuur.

Het sloepschip Minima, kapit. *H. van Weerden Poelman*, met eene lading kaas, genever en tabak, uit Holland komende, en volgens opgave bestemd om aan de Vereenigde vlooten ter verkoop aangeboden te worden, is, volgens brief van Memel van den 11den Sept., door de Engelsche oorlogschoenette Archer, op de hoogte van Domesnaess genomen, prijs verklaard en den vorigen dag met eene Engelsche bemanning te Memel opgebragt.

TONNINGEN, 12 Sept. De holl. tjalk Renu, kapit *Bakker*, van Stockholm naar Dordrecht, is door de stoomboot Levante aangezeild en heeft aanmerkelijke schade bekomen. Daar echter het schip digt gebleven is zal, na voorloopige spoedige reparatie, de reis worden voorgezet.

HOLTENAU, 14 Sept. De Catharina, kapit. *Veeling*, van Koningsbergen naar Duinkerken met hennep en vlas, heeft de boegspriet verloren.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

10 Sept. Pott, Anna Arendine, v. Memel n. Amsterd., m. planken.
Everts, Geziena Catharina, v. Hamburg n. Memel, m. koffij.
11 —— Carst, Elizabeth Lollina, v. Memel n. Amsterd., m. haver.
de Boer, Gesina, v. Memel n. Gent, m. vlas.
12 —— Martens, Irene, v. Torrevieja n. Memel, m. zout.
Klasen, Magaretha, v. Amsterd. n. Koningsb., m. stukg.
Konter, Jonge Brechtus, v. Amsterd. n. Memel, m. stukg.
Helmers, Stad Steenwijk, v. Memel n. Harling., m. ballast.
de Haan, Prov. Overijssel, v. Zwolle n. Koppenh., m. hout.

De Wind den 10 Sept., W.N.W., N.W.; den 11den W.N.W., W.; den 12den W.Z.W., W.N.W., W.; den 13den W.Z.W.

SCHEEPSVRACHTEN.

DANTZIG, 11 Sept. In weerwil van het gevorderde jaargetijde, waren geene hoogere prijzen te bedingen; naar Amsterdam f 24 per last rogge, Dundee 19 sh., Dublin 25 sh. 6 d. per load slepers.

KONINGSBERGEN, 10 Sept. Naar Amsterdam en Rotterdam f 23 per last rogge, Antwerpen f 24,50 per last dito en f 25,50 per last hennep; Londen 25 sh. per ton talk, 37 sh. per ton hennep, Hull 18 sh. 6 d. per load greenenhout.

PILLAU, 10 Sept. Naar Amsterdam f 22,50 à f 23 voor tarwe, f 26 voor hennep, Zwolle of Kampen f 23,50, Rotterdam f 24, Antwerpen f 24,50 voor tarwe, Leith 36 sh., Londen 37 sh. 6 d. voor hennep.

224ste STAATSLOTERIJ.
Prijzen van f 100 en daarboven.

Trekking der Derde Klasse.

4de Lijst. No. 6959 een prijs van f 400; no. 17012 een prijs van f 200; no. 3224 en 13623 ieder een prijs van f 100.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, 15 *September*.

TARWE.	Veen 64 ℔ f 5,35	Witte Voer 40 ℔ f 3,30
Oude 70 ℔ f	» 66 » » 5,75	Zw. Voer 36 » » 2,85
N. Oml. 70 » » 11,20	GERST.	» 38 » » 3,05
» 1854 72 » » 11,70	Winter 54 ℔ f 4,80	» 40 » » 3,25
» 74 » » 12,30	» 56 » » 5,15	» 42 » » 3,45
» Old. 70 » » 11,00	» 58 » » 5,45	BOONEN
» » 72 » » 11,60	Zomer 54 » »	Paardeb. f 7,10,25
» » 74 » » 12,10	» 56 » »	Gr. Erwten f 8,50 f 9
» » » »	Knobbe 60 » » 5,35	Graauwe dito f 7 a f 9
ROGGE.	» 62 » » 5,65	ZADEN, ENZ.
Inl. 64 ℔ f 7,55	HAVER.	Old. Koolz. f 12,25.50,90
» 66 » » 7,95	Dikke 36 ℔ f 2,80	Oml. f 12,25.50,75 f 13
» 68 » » 8,35	» 38 » » 3,00	Oostv. dito f 12,25,50,90
» 70 » » 8,75	» 40 » » 3,20	G. Mosterdz. v. f 12 tot f 16
» » »	» 42 » » 3,40	Dedez. f 10,50 f 11,50
BOEKWEIT.	» Nieuwe 44 » » 3,60	GrGort f 9,25,50
Gr. Zd. 64 ℔ f 5,65	» 46 » » 3,80	Par. 100N. ℔ f 12,25 tot
» » 66 » » 6,05	» 48 » » 4,05	f 13,25
» » 68 » » 6,45	» 50 » » 4,30	Raapolie p.v. f 39,50
» » 64 » » 5,45	Witte Voer 36 » » 2,90	Prijs der Boter
Zw. Zand 66 » » 5,85	» 38 » » 3,10	1ste soort f 33
		2de » - 31

De handel in Granen was heden over 't geheel weder iets levendiger. — Tarwe vond meer vraag en werd hooger verkocht. — Rogge en Boekweit 15 ct. hooger wel afgaande. — Gerst ruim prijshoudend. — Haver meer begeerd en 10 a 15 ct. hooger wel te plaatsen. — Boonen stil. — Koolzaad hooger gehouden doch weinig in omgegaan.

ROTTERDAM, 14 *Sept.* Tarwe: 158, 159 ℔ nieuwe bovenl. f 410; 160 ℔ Petersb. Kubanka f 425. — Rogge: 146 ℔ nieuwe Archangel te Delfshaven f 244; 142 ℔ dito zeilende f 235; 143 ℔ dito f 240, f 245; 146 ℔ dito f 245; 145 ℔ dito f 247, f 248. — Gerst 128 ℔ hooge Rijn f 205. — Koolzaad: Zeeuwsch en Vlaams. gestort 67 p. vl.; Zeeuwsch zakmaat $65\frac{1}{2}$ p. vl.

AMSTERDAM, 15 *September*. Heden verkocht van Tarwe: 127 ℔ n. b. Pools. f 435; 132 ℔ Rost. f 420; 128, 131 ℔ Pommer f 400, f 415; 126 ℔ dito f 375, f 380; 127 ℔ roodb. Pools. f 415; 127, 129 ℔ o. b. Pools. f 440, f 447; 130 ℔ o. witb. Pools. f 467; 129 ℔ dito f 455, f 460. — Van Rogge: 117, 120 ℔ n. Archang. f 240, f 250; 118 ℔ Memel f 255; 119 ℔ n. Pruiss. f 260; 118 ℔ o. dito f 265; 116 ℔ j. Arch. f 245; 120 ℔ n. dito f 253; 118 ℔ n. dito f 245 aan de Zaan. — Gerst in een doen: 101 ℔ n. Friesche Winter f 167. — Haver: 75 ℔ nieuwe Voer f 103. — Boekweit wederom in vorige gesteldheid: 122, 123 ℔ Holst. f 212, f 215.

Koolzaad onveranderd; op 9 vat in Sept. 69 p. vl.; Nov. $69\frac{1}{2}$ p. vl.; April 1855 $69\frac{1}{2}$ p. vl. — Lijnzaad zonder handel. — Raapolie dadelijk en op levering iets flaauwer, bleef echter op het laatst weder vast: op 6/w. f 40,75; Vlieg. f 39,50; Oct. f 39,50 — f 39,50 a 75; Nov. en Dec. f 39,25 a 50 — f 39,50; Mei 1855 f 39,25 a 50. — Lijnolie op levering iets flaauwer; op 6/w. f 38,75; Vlieg. f 37,50; Oct. en Nov. f 37. — Hennepolie op 6/w. f 42,25; Vlieg. f 41.

Hennep. Na de gehouden veiling van Venetiaansche Hennep, zijn nog eenige kavelingen uit de hand afgedaan. Voorts besteedde men bij gerijf voor Riga Poolsche fijne Uitschot f 101; dito Pas f 98; Petersb. Halfrein f 96 en voor Manilla f 118.

LEEUWARDEN, 15 *September*. De prijs der Boter was heden f 41,50.

LONDEN, 15 *Sept.* De aanvoer van graan en meel is in deze week zeer onbeduidend geweest. Inl. Tarwe genoot heden goeden aftrek bij ruim 2 sh. prijsverhooging bij l.l. Maandag, en ook vreemde ging tot 1 a 2 sh. avans bij gerijven van de hand. Gerst en Haver waren 6 p. a 1 sh. en Meel in vaten 1 sh. hooger.

VEE- en PAARDENMARKTEN.

GRONINGEN, 15 *September*. De aanvoer van schapen was heden meer dan werd verwacht, over het algemeen is er vlug gehandeld, vooral ter verzending. — Oude varkens vonden weinig aftrek, maar van jongen is bijna niets onverkocht gebleven.

— De verkoop van hoornvee in deze provincie en in het naburige Drenthe was, gedurende de laatste dagen, belangrijker dan in de afgeloopene maanden; er zijn wel eenige lagere prijzen bedongen, doch de handel was ter verzending van belang, voornamelijk in ossen. — In het begin der aanstaande week arriveren hier twee buitenlandsche kooplieden, welke voor rekening van Polen in deze provincie en Friesland eenig jongvee willen opkoopen, ter veredeling der rassen aldaar.

ROLDE, 14 *Sept.* Op de jaarmarkt, eergisteren alhier gehouden, waren aangebragt 265 ruinen, 310 merriën, 345 veulens, 37 ossen, 1104 koeijen, 345 kalveren, 1801 Drentsche schapen en 1119 varkens. De ruinen golden van f 25 tot f 200, de merriën van f 50 tot f 250, de veulens van f 30 tot f 100, de ossen van f 35 tot f 70, de koeijen van f 47 tot f 150, de kalveren van f 25 tot f 50, de Drentsche schapen van f 3 tot f 8 en de varkens van f 4 tot f 35. Het vee was zeer gewild en is voor buitengewoon hooge prijzen verkocht.

LEEUWARDEN, 15 *Sept.* De veemarkt was heden ruim van alle soorten voorzien, zoowel van vette-, kalf- als melkbeesten; doch de prijzen van j.l. Vrijdag konden niet bedongen worden. Van vette kalveren, schapen en varkens, die overvloedig ter markt waren, waren de prijzen insgelijks dalende.

— De aanvoer op de gisteren gehouden paardenmarkt was vrij belangrijk, en meer dan wel in de laatste jaren het geval was. De prijzen waren hoog en over het algemeen vertoonde de handel nog al levendigheid.

LONDEN, 15 *Sept.* De veemarkt vertoonde geene levendigheid en de prijzen hebben zich met moeite op den vorigen stand gesouteneerd.

PRIJSCOURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 16 *September*.

NEDERL. Werk. Schuld $2\frac{1}{2}$ pCt. $60\frac{3}{8}$, $60\frac{13}{16}$, $60\frac{15}{16}$; Dito Dito 3 pCt. $72\frac{5}{8}$; Dito Dito 4 pCt. 91; Handelmaatschappij $4\frac{1}{2}$ pCt. $122\frac{7}{8}$, 123; Aand. Rijn Spoorw. $4\frac{1}{2}$ pCt. $100\frac{5}{8}$. — BELGIE, bij *Rothschild* $2\frac{1}{2}$ pCt. $49\frac{1}{8}$. — SPANJE, Onbep. St. 1 pCt. $18\frac{9}{16}$, $18\frac{5}{8}$, $18\frac{5}{8}$; Dito Binnenl. à 6/m. 3 pCt. $33\frac{1}{8}$, $33\frac{3}{16}$, $33\frac{1}{8}$; Coup. Bewijzen $5\frac{1}{8}$, $5\frac{3}{16}$, $5\frac{3}{16}$. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. $36\frac{13}{16}$, $36\frac{15}{16}$, $36\frac{7}{8}$. — RUSLAND, Obl. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. $100\frac{1}{4}$, $100\frac{3}{8}$, $100\frac{1}{4}$; Dito Dito 1828 en 1829 5 pCt. $100\frac{1}{4}$; Dito bij *Stieglitz en Co.* 4 pCt. $76\frac{7}{8}$. — POLEN, Cert. Aand. met Loten fl. 500 f $140\frac{1}{4}$, 141. — OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. $68\frac{15}{16}$, $69\frac{1}{8}$; Dito Nieuwe 1847 $2\frac{1}{2}$ pCt. $34\frac{15}{16}$, 35; Dito 1851 en 1852 $2\frac{1}{2}$ pCt. $34\frac{15}{16}$, 35; Dito Nieuwe 5 pCt 78, $78\frac{1}{4}$; Dito Dito 1854 5 pCt. 78, $78\frac{1}{8}$, $78\frac{1}{16}$; Weenerb. bij *Goll en Co.* 5 pCt. $71\frac{7}{8}$; N. Aand. v. 250 fl. 1854 f $240\frac{1}{2}$, f 241; Mexik. $23\frac{3}{4}$, $\frac{13}{16}$; Dito Onbep. $23\frac{3}{4}$, $\frac{13}{16}$; Venez. 4 pCt. $23\frac{3}{4}$; 6 pCt. Philad bij *Rothschild* 83.

Bij geringe affaire waren heden Holl. fondsen een weinig aangenamer. — In vreemde effekten waren handel en variatie onbeduidend. — 5 pCts Nieuwe Russen bij *Stieglitz* $82\frac{3}{8}$, $\frac{11}{16}$.

Koers van het Geld: Beleening 3; Prolong. $2\frac{1}{2}$; Disconto 3 pCt.

Laatste Prijzen te 5 uur. Integr. $2\frac{1}{2}$ pCt. $60\frac{13}{16}$; Spaansche 1 pCt. $18\frac{9}{16}$ a $\frac{5}{8}$; Binnenl. 3 pCt. $33\frac{1}{8}$; Metall. 5 pCt. $69\frac{1}{8}$.

AMSTERDAM, 17 *Sept.* EFFEKTEN-SOCIETEIT te $4\frac{1}{2}$ uur. Spaansche Binnenl 3 pCts. $33\frac{1}{8}$, $\frac{3}{16}$. Metailliek 5 pCts. $69\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$. Weener Aand. v. fl. 250 1854 f $240\frac{1}{2}$. Russen bij *Stieglitz* 5 pCts. $82\frac{3}{4}$. Mexik. $23\frac{13}{16}$. Tot de genoteerde koersen zijn slechts eenige geringe postjes verhandeld.

WISSELKOERS.

Londen kort f 11,75; Id. 2/m. f 11,65; — Hamburg kort f $35\frac{7}{16}$; Id. 2/m. f $35\frac{1}{4}$.

ADVERTENTIEN.

PREDIKANTEN-VEREENIGING.

VERGADERING op DINGSDAG den 26sten September 1854, des voormiddags *precies* te 10 uur, in het CONCERTHUIS te *Groningen*.

J. DOUWES, JR.,
Scriba.

VEREENIGING

tot bevordering van Ambachten onder de Israëlieten te *'s Gravenhage*, onder bescherming van Z. M. den Koning.

Deze Vereeniging, welker doel in het hoofd dezes staat uitgedrukt, en die zich door de bescherming en krachtdadige ondersteuning van Z. M. den Koning vereerd ziet, heeft reeds aanvankelijk schoone vruchten opgeleverd, doordien sommige Jongelingen, zoo in als buiten *'s Gravenhage* geplaatst, reeds in staat zijn in hun onderhoud te voorzien, terwijl anderen naar elders, zelfs naar vreemde landen vertrokken, hun aangeleerd ambacht als bekwame werklieden zelfstandig uitoefenen en bovendien in staat zijn, voor het onderhoud hunner ouders of bloedverwanten te zorgen.

Het spreekt van zelf, dat deze ontegenzeggelijk hoogst weldadige Vereeniging tot bereiking van haar doel veel geld noodig heeft, en, ofschoon door vele menschenvrienden krachtdadig ondersteund, evenwel niet altijd over een toereikend fonds kan beschikken, om aan hare werkkring de gewenschte uitbreiding te geven.

Ten einde nu in die behoefte te voorzien, heeft het, blijkens de Circulaire d.d. 1sten September 1854 van het Bestuur der Vereeniging, den Koninklijken Beschermheer behaagd, vergunning te verleenen tot het houden eener **Loterij van Voorwerpen van kunst en smaak, ten behoeve dier Vereeniging.** — Dezelve zal te *'s Hage* plaats hebben in de aanstaande maand November. LOTEN, à **één Gulden** het Lot, zijn te bekomen onder anderen te *Groningen*, bij Mevrouw SCHAAP, geb. HYMANS, aan de Beplante Ossemarkt, die zich tevens gaarne zal belasten met de ontvangst en verzending van Voorwerpen tot Prijzen, die men haar tot bevordering van opgemeld doel zoude willen toezenden, en waartoe zij bij dezen beleefdelijk uitnoodigt.

Kort Verslag wegens de Tentoonstelling vanwege de Maatschappij van Land- en Tuinbouw de *Marne*.

Aan de Commissie tot regeling van de Tentoonstelling van wege de Maatschappij van Land- en Tuinbouw *de Marne* is tevens opgedragen, om deswege een beknopt verslag mede te deelen. — Het volgende moge daarvoor dienen.

De Tentoonstelling van voorwerpen van Land- en Tuinbouw, in de zaal der maatschappij, te *Wehe*, is geopend den 1sten en gesloten den 12den September j.l., terwijl er intusschen op den 7den September bij de woning van H. P. NOORDHOEK, te *Wehe*, eene Tentoonstelling van Vee heeft plaats gehad. — De voorwerpen van Land- en Tuinbouw waren verdeeld in negen sectiën, als:

1) Werktuigen; 2) Landbouwvoortbrengselen; 3) Moesgroenten; 4) Moesgroenten in potten: 5) Bloemen in potten; 6) Afgesneden bloemen; 7) Bloembollen; 8) Tuinzaden, en 9) Houtsoorten.

De meer dan 1060 verschillende soorten van voorwerpen, waren door 30 personen ingezonden, en herkomstig, behalve van *Wehe*, uit *Leens*, *Zuurdijk*, *Warfhuizen*, *den Hoorn*, *Vliedorp*, *Hornhuizen*, *Kloosterburen*, *Eenrum*, *Saaxumhuizen*, *Warffum*, *Garshuizen*, *Wirdum*, *Winsum* en *Zuidhorn*.

Onder de Werktuigen waren net bewerkte twee- en drietande Vorken, vervaardigd door J. RUS, ijzersmid te *Kloosterburen*.

De meeste, zoo niet alle soorten van landbouw-voortbrengselen dezes oords, zoo ook de moesgroenten, afgesneden en in potten, waren er vertegenwoordigd, terwijl er meer dan 300 bloemsoorten, in potten en afgesneden, prijkten. Er waren 303 soorten van tuinzaden en 142 houtsoorten aanwezig.

De Tentoonstelling van Vee bestond uit 9 paarden, 2 runderen en 25 schapen, toebehoorende aan en ingezonden door:

1) H. W. WILLEMSEN, te *Warffum*: Een span zwarte merriën, en 6 stuks Engelsche schapen, Gleecester ras, waaronder een driejarige ram van 231, en een eenjarige ram van 192 halve Ned. ponden.

2) H. A. NOORDHUIS, te *Eenrum*, eene bruine merrie, en eene bruin-merrie boschkidde.

3) J. E. VAN KAMPEN, te *Wehe*, eene zwartbles-merrie, met haar zwart merrie-veulen, benevens 2 eenjarige schapen en 4 lammeren, gekruist Engelsch-ras.

4) H. GEERTSEMA, te *Eenrum*, een bruin ruinpaard, Holsteinsch-ras, en 2 melkschapen, benevens 2 jonge rammen, Oldamster soort.

5) K. SCHOLTENS, te *Leens*, eene bruine merrie en een stier, oud 4 maanden, zijnde groot 3 voet en 10 duim.

6) W. J. LOOTS, te *Vierhuizen*, eene schimmel-bles merrie.

7) E. B. VAN JULSINGHA, eene zwarte-witkop koe.

8) B. RISTEMA, te *Hornhuizen*, een éénjarige ram, inlandsch ras, ongeschoren.

9) R. J. LOOTS, te *Zuurdijk*, 8 stuks tweejarige schapen (weeren), inlandsch ras.

Het menigvuldig en door velen herhaald bezoek der Tentoonstelling, in de zaal der Maatschappij, is voor de Maatschappij eene aansporing, om eene volgende Tentoonstelling, zoo doenlijk, nog uitgebreider en rijker te doen uitkomen.

Op de Tentoonstelling van Vee zoude men wel graag meer vee, en inzonderheid meer runderen, hebben gezien. Men hoopt dat zulks bij eene volgende gelegenheid moge geschieden. — Ook voor varkens, konijnen en gevogelte zal alsdan plaats bereid zijn.

De Commissie eindigt dit Verslag onder dankbetuiging aan ieder, welke tot deze Tentoonstelling meer of minder heeft toegebragt; zullende de uit te reiken Getuigschriften aan de belanghebbenden worden ter hand gesteld.

WEHE, 13 September 1854.

De Commissie voornoemd:

G. J. OOSTERCHRIST.	R. J. LOOTS.
J. E. VAN KAMPEN.	A. EGGES POST.
C. BORGMAN.	H. BLAAUWPOT.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Getrouwd:

H. H. VENHUIZEN
en
J. R. v. DIJK,
Wedw. D. BAKKER.

BAFLO, 9 September 1854.
Eenige kennisgeving.

*** Getrouwd:

J. BRUGGERS,
van *Blijham*,
met
F. FOCKENS.

NIEUWOLDA, 14 September 1854.

*** Getrouwd:

J. DIEPHUIS SCHUTTER,
van *Groningen*,
met
C. E. ECKHART.

WINSCHOTEN, 16 September 1854.

*** Heden beviel voorspoedig van eene *DOCHTER* Vrouwe M. C. TRIP, geboren BLOK.
HARLINGEN, 12 September 1854.

*** Heden beviel van eene DOCHTER J. BOLHUIS, geliefde Echtgenoot van

R. ABELS.

HAREN, 14 September 1854.

*** Heden beviel voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER, mijne Echtgenoote W. BANGE.
GRONINGEN, 15 September 1854.

W. H. DEELMAN.

*** Heden beviel voorspoedig van een' welgeschapen ZOON M. CATZ, geliefde Echtgenoot van

A. I. COHEN.

GRONINGEN, 17 September 1854.

*** Bevallen van eenen welgeschapen ZOON G. L. BRONGERS, geliefde Echtgenoot van

T. VAN HALTEREN.

WILDERVANK. 17 September 1854.

*** Heden middag omtreeks 3 uur overleed, na een langzaam verval van levenskrachten, zacht en kalm, in den ouderdom van bijna 80 jaren, onze veel geliefde Vader J. TIMMER, SENIOR. Dienende deze tot kennisgeving aan goede Vrienden en Bekenden.

BEERSTEN, Graafschap *Lingen*, 8 September 1854.

Uit naam der KINDEREN.

*** Den 15den September 1854 overleed te *Groningen* de HoogWelGeboren Vrouwe, Mevrouwe JOSINA PETRONELLA ALBERDA VAN MENKEMA, geboren VAN POLLMAN GRUYS.

*** Heden overleed ons jongste Zoontje AUGUST, in den ouderdom van 8 maanden.
GRONINGEN, 18 September 1854.

A. SCHADE.
A. SCHADE—KOOPMANS.

*** **H. A. M. ROELANTS**, te *Schiedam*, heeft heden verzonden:

EENE UITERST VOLLEDIGE, ZEER NAAUWKEURIGE EN GOEDKOOPE UITGAA[VE]
DE STAATSWETTEN VAN NEDERLAND.

In 32°. formaat. (Miniatuur-Uitgaaf.) Gebonden in linnen à *f* 1,50.

INHOUD: 1) De Grondwet van 1848. 2) De Kieswet. 3) De provinciale Wet. 4) De Wet, houdende ve[rdee]ling der Provincie in Kiesdistricten ter benoeming van Leden der Provinciale Staten. 5). De Gemeentewet. [6) De] Wet tot verzekering der uitvoering van sommige voorschriften van Plaatselijke Verordeningen. 7) De Vreemde[lingen]wet. 8) De Wet ter uitvoering van art. 7 der Grondwet (Nederlanderschap en Naturalisatie). 9) de Wet ter [wijzigi]ring van art. 8 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Stbl.* no 44) (regt voor brieven van naturalisatie). 10) De [Wet] tot regeling van het Regt van Enquête. 11) De Wet op de Onteigening. 12) De Wet tot regeling der [Zee]Visscherij. 13) De Wet op de electro-magnetische Telegraaph. 14) De Wet tot regeling der afkondiging van [alge]meene maatregelen van inwendig Bestuur van den Staat. 15) De Wet betreffende de burgerlijke Pensioenen. ... 22) De Wetten betreffende de Bevordering, het Ontslag en de Pensioenen bij de Zee- en Landmagt. 23) De [Wet] tot regeling van het Pensioen der Militaire Leden van het Hoog Militair Geregtshof. 24) De Wet betreffende [het] verleenen van Pensioenen aan mindere Geëmploijeerden enz. bij inrigtingen van 's Rijks zee- en landmagt. ... Wet op de Kerkgenootschappen. 26) De Wet omtrent het Bouwen enz. nabij vestingwerken. 27) De Armen[wet].

*** Heden in den vroegen morgen overleed, na eene ziekte van ruim drie weken, mijne geliefde Echtgenoot, GRIETJE JANS BEUKEMA, in den ouderdom van 58 jaren en zes maanden, en na eene gelukkige echtvereeniging van bijna 33 jaren; welk treffend verlies door mij en mijne vijf Kinderen, waarvan een uit een vroeger huwelijk, diep wordt betreurd.

ULRUM, 17 September 1854.

E. J. RIJTMA.

*** Bij **A. L. SCHOLTENS**, Boekhandelaar te *Groningen*, is uitgegeven en alom verkrijgbaar gesteld:

Wenken en Lessen
VOOR
VADERS EN MOEDERS,
OVER DE
OPVOEDING HUNNER KINDEREN.
DOOR
Dr. L. S. P. MEIJBOOM.

Waarvan de prijs is ingenaaid.... 60 Ct.
In heel linnen bandje .... *f* 1.00.

VERKOOPING
EENER AANZIENLIJKE VERZAMELING
GEDENKPENNINGEN EN MUNTEN;

benevens van eenige **BOEKEN** over **Penning- en Muntkunde**, nagelaten door den HoogWelGeb. Heer L. U. Baron RENGERS, *Betaalmeester* te *Groningen*, op WOENSDAG den 4den October 1854 en volgende dagen, door en ten Huize van R. J. SCHIERBEEK, bij wien de CATALOGUS à 25 Cents is te bekomen.

*** Bij **I. M. J. VAN NES**, te *Kampen*, is in het licht verschenen en alom verkrijgbaar gesteld:

TABEL
VAN DE GESCHIEDENIS
DER CHRISTELIJKE KERK.

Prijs 60 Cents.

Het Tijdschrift *de Vaderlandsche Letteroefeningen* zegt onder anderen van deze Tabel:

„........ Immers deze Tabel behoort op de *Studeerkamer* van elken *Protestantschen Herder* of *Onderwijzer* gevonden te worden en de *Studenten in de Theologie* kunnen haar, nu zij er is, bezwaarlijk missen.

De BEKENDE en ONBEKENDE SCHULDEISCHERS in het Faillissement van **BEREND HOLTMAN**, vroeger Koopman en Broodbakker te *Haren*, worden opgeroepen om in Persoon of bij behoorlijk Gemagtigde te verschijnen ter **TWEEDE VERGADERING** van SCHULDEISCHERS, welke is bepaald op **Dingsdag den derden October 1854**, des voormiddags te tien uur in de AUDIËNTIEZAAL der ARRONDISSEMENTS-REGTBANK te *Groningen*, ten einde alsnog hunne SCHULDVORDERINGEN ter **verificatie** in te leveren.

De Curator:
Mr. R. IJ. MULLER.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zal, op DONDERDAG den 28sten September 1854, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein J. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt, aldaar, publiek worden verkocht:

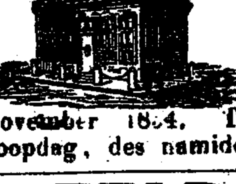

Eene ruime **BEHUIZING** met **STALLING**, staande aan de Noordzijde van den Nieuwen Weg, voor de Steentilpoort, te *Groningen*, wordende door J. J. EGGENS bewoond. Om te aanvaarden den 1sten November 1854. Te bezien daags vóór en op den Verkoopdag, des namiddags van 2—5 uur.

BEELDENDE KUNST.

Op MAANDAG den 25sten en DINGSDAG den 26sten September a.s., telkens des namiddags te 2 uur, in het VERKOOPLOKAAL in de Oosterstraat te *Groningen*, publieke Verkooping van eene fraaije partij **fijn afgewerkte GIPS- en GEBRONSDE VOORWERPEN**, naar den laatsten smaak vervaardigd, bestaande in **MODELLEN** naar de beroemdste en hedendaagsche Meesters, GROEPEN, RIDDER- en andere STATUETTEN, VAZEN, CONSOLES, RELIGIEUSE BEELDEN, DIEREN, ENZ. Te bezien op Vrijdag den 22sten en Zaturdag den 23sten bevorens, des namiddags van 2—6 uur.

HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

GROOTE HOUTBOELDAG,

ten verzoeke en bij den Zaagmolen van den Heer K. J. KRANENBORG, te *Oude Pekela*, op VRIJDAG den 22sten September 1854, om de menigte der perceelen des namiddags precies te één uur, zoo immer mogelijk Voetstoots, op negen maanden Krediet, van:

Eene groote partij VUREN en GREENEN **DEELEN** en **POSTEN**, van onderscheidene dikte en lengte, **JUFFERS**, EIKEN **WAGENSCHOT**, GREENEN **RIBBE**, **LATTEN**, een **MOLENAS** en hetgeen meer ten voorschijn zal worden gebragt.

B. HAITZEMA VIËTOR, *Notaris.*

*** Mr. **J. D. TRESLING**, Notaris te *Scharmer*, gedenkt, op VRIJDAG den 29sten September 1854, des namiddags te 3 uur, ten Huize van F. T. KIEL, Kastelein te *Siddeburen*, en ten verzoeke van E. W. WOLTEMA, publiek te verkoopen:

De VASTE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 10 B., 20 R., 90 El. *Land*, gelegen te *Siddeburen*, doende jaarlijks tot vaste huur 15 Gl., met het REGT om daarop te mogen HUIZEN.

Mr. J. D. TRESLING.

Met prime November worden
TE HUUR GEVRAAGD:

Twee **ONGEMEUBELEERDE KAMERS** en eene **KEUKEN**, binnen of even buiten de Stad *Groningen*. Brieven franko, binnen acht dagen, met opgave van den Huurprijs, onder lett. X, aan het BUREAU dezer COURANT.

Te Huur,

om op den 1sten Novemb[er] of vroeger te aanvaarden: [een] aangenaam gelegene **HU[IZIN]GE** en **TUIN**, wijk A ... op het Westeinde van het Dorp *Kollum*, met 3 groo[te en] kleine met behangen KAMERS, benevens KEUKEN, ... DER, STALLING en verdere GERIJFELIJKHE[DEN].

Adres ten Huize van den Boekhandelaar HESSE, [te Kol]*lum*, met franko Brieven onder letter Z.

FINALE UITVERKOO[P]

tot **verminderde prijzen**, van no[g] **ZIJDEN HOEDEN** en eene goede ... **FIJNE STROOIJEN-** en andere soo[rten] **VROUWEN HOEDEN**, **ZIJDE** ... **TEN, ENZ.**, bij

FOKKO NIEWOLD BOS[CH],
in de Gelkingestraat.

FABRIJK EN MAGAZIJN VAN LAMPEN,
W. Koets,

Oude Boteringestraat, No. 251.

Bovenstaand Magazijn is voor dit Saizoen ... rijkt met een **groot assortement MO[DE]RATEUR- of POMPLAMPEN**, rij[k ver]guld en eenvoudige, zoo **Porseleine[n] Bronzen**, met en zonder **HANG**... kleine soort met Hanger *f* 6,00, groote soort ... en hooger; **Oude Lampen** worden in ... aangenomen; verder worden hier alle soorten van L[ampen] **gerepareerd.** Daar ik uitsluitend in het Va[k der] Lampen handel, en daarin jaren lang ben werkza[am ge]weest, is het mij mogelijk tegen uiterst zuinige ... soliede Lampen te leveren. — Voor iedere in dit ... zijn gekochte Lamp wordt een jaar ingestaan.

Wijnhandel.

Oude **PORT a PORT** en **MA[DE]RA** (regtstreeks aangevoerd), zuivere **BOR[]DEAUX-** en andere **WIJNEN**, Bo... landsche **BRANDEWIJN, ENZ.** ... **zeer matige prijzen** (zoo lang [de] voorraad strekt) te bekomen bij

N. E. ROST.
Wijnkooper, in de Oude Kijk-in-'t Ja[tstraat].

GRONINGEN, 19 September 1854.

PS. In de **Fabrijk** en het **Magazijn** aanw[ezig] eene groote hoeveelheid verschillende soorten ligtrek[kende] **SIGAREN.**

De **helder** en **zuinig** brand[ende] **PATENT WAS- en KERKAA[R]SEN**, uit de Koninklijke Fabrijk [van] den Heer **N. D. BRANDON**, te **Groningen** voortdurend verk[rijg]baar bij den *Hofleverancier van Z. M.* [den] *Koning* **W. WEGERIF**, in de Heerestraat.

UIT DE HAND TE KOO[P]

Een **REKBED** met **TOEBEHOOREN**. Te b[evra]gen bij den Kuiper DEELMAN, in de Poelestraat, naa[st het] Concerthuis.

Mestspecie.

De ondergeteekende, Pachter van den **Asch- en V[uil]nis-Dwinger** te **LEEUWARDEN**, brengt deze ter kennis van Heeren LANDBOUWERS in de P[ro]vincie *Groningen*, dat hij vernomen heeft, dat van *Lee[u]warden* en elders **MESTSPECIE** naar gemelde [Pro]vincie wordt vervoerd, als voorgewend **afkomstig** [van] den **Stadsdwinger** te *Leeuwarden*; weshalve hij u[ij]ze aan Heeren LANDBOUWERS voornoemd verzo[ekt] om de bij **iedere lading** aan de **Schippers** [af te] geven wordende **GEDRUKTE BILJETTEN**, als ook op dezelve staat vermeld, van dezelve te v[or]deren en **in te trekken.**

LEEUWARDEN, 16 September 1854.

J. A. NIJSLOOT.

Eene **JUFVROUW**, woonende [in] de Provincie *Noord-Holland*, van de[n] G., 24 jaren oud, zag zich gaarne [te]gen den 1sten November of eerder, [in] de Provincie *Groningen* of *Drenthe* geplaatst als **HUI[S]HOUDSTER** of tot **ADSISTENTIE** in [de] **HUISHOUDING.** Reflecterenden gelieven zich [te] adresseren, onder letter P, aan den Boekhandelaar v[an] GORCUM, te *Assen*.

WORDEN GEVRAAGD:

TWEE bekwame **Broodbakkersknec[h]ten**, dadelijk Werk verlangende. Men vervo[ege] zich bij de ERVEN FABER, in de Brugstraat te *Groning[en]*.

Met **SCHUMACHERS POETSPOEDER** ... men het spoedigst en op de gemakkelijkste wijze het ... ver, Nieuw Zilver, Tin, Koper en alle andere Metalen poetsen; het is zoo fijn, dat het volstrekt geene krassen maakt ... de Voorwerpen zoo blinkend en gepolijst zijn als of ze nie[uw] waren. Men neemt daarvan een weinig in de holle h[and] of op een vochtig lapje, naar dat de voorwerpen zich ... gemakkelijkst laten wrijven. Het neemt oogenblikkelijk v[lekken] en aanslag weg; Lampglazen, Spiegels, Olieflesohjes en andere Kristal-Voorwerpen kan men er het beste mede ... nigen; voor Militairen is het van het grootste gerief.

Katoenen **LAMPKOUSJES** in alle breedten, Lamp[] katoen bij de El, platte gewaste Lamppitten voor Spaar[] lampen, Zijden Kousjes voor Carcel- en Moderateur-Lampen.

Fransche **NACHTLICHTEN** Pitten op Kurk, ... Pitten op Kurkdrijvers, en fijne Pitten op holle Drijvers van Opalglas. Duitsche **NACHTLICHTEN**, op Hout[] vormpjes, en op Kurkendrijvers met tang en waskoord. Alle van erkende goede kwaliteit.

Nieuwe Fransche **Carcel-** en **Moderateur-Lampen**, elegante Engelsche **Camphine-Lampen**, **Spaarlampen**, **Zuinigheidslampen**, **Studeerlampen**, **Lantaarns**, **Kandelaars** in alle soorten.

Te *Amsterdam* in het VERKOOPHUIS; te *Assen* bij H. P. A. VAN GORCUM; te *Delfzijl* bij A. W. C. KEIJSER; te *Groningen* bij C. RIKKERS en M. GAASBEEK; te *Meppel* bij J. M. BARTH; te *Stads-Kanaal* bij H. KREKEL; te *Veendam* bij S. SAVENYE; te *Winschoten* bij G. WASMAN, en in de bekende Depôts in de andere Steden.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.